

ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱՅԻ ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

FREEDOM OF INFORMATION CENTER OF ARMENIA

**ԴՈՒ ՏԵՂՅԱԿ ԼԻՆԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՈՒՆԵՍ
YOU HAVE A RIGHT TO KNOW**

տ ե ղ ե կ ա գ ի ր / b u l l e t i n N 3 9

հ ու ն վ ա թ / j a n u a r y 2 0 1 3

Հրատարակվում է 2001 թվականից/ Published since 2001

www.foi.am

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ/CONTENT

<u>ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</u>	
ՏԱ կրթական կենտրոնում վերապատրաստվեց 400 համայնքային ժառանգող	5
Կայացավ աշխատանքային քննարկում փաստաբանների և լրագրողների հետ.....	6
ՀՀ պետական մարմինների կայքերը տեղադրում են տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձևը.....	7
Աշխատանքային քննարկում՝ ՏՎԽ-ի և ՀՀ դատական դեպարտամենտի աշխատանքային խմբի մասնակցությամբ.....	8
Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության ստուգումների արդյունքներն արդեն մատչելի են.....	10
<u>ՏԱ ԴԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ</u>	
Ջարթոնքի գյուղապետարանի դեմ 3 տարի տևած դատական գործն ավարտվեց ԻԱԿ-ի հաղթանակով.....	11
ԻԱԿ-ը կստանա տեղեկատվություն և փոխհատուցում	12
ՀԴԿ-ն ԻԱԿ-ին կվճարի 100.000 դրամ տեղեկատվությունը թաքցնելու համար.....	13
<u>ՏԱ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</u>	
Որքա՞ն են ծախսում նախարարությունները հյուրասիրությունների վրա.....	14
Տեղեկատվության ազատությունը ՏԻՄ-երում.....	18
Քրեական գործերով տեղեկատվության տրամադրման կանոններ.....	23
ՍԵՎ ԵՎ ՍՊԻՏԱԿ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐ - 2012	31
ENGLISH VERSION	
Rules For Providing Information on Criminal Cases are Adopted.....	35
Results of checkups by the State Inspectorate for Surveillance of Markets are now available	36
DRAFT, Open Government Standards/Principles	37
The FOICA won the court case against the Zartonk Village Municipality, which lasted 3 years.. ..	40
The Democratic Party of Armenia will pay 100.000 AMD to the FOICA for hiding information	40
FOICA to Receive Information and Compensation.....	41
How much do the ministries spend on catering?.....	42
White and Black Lists - 2012.....	44

Ծրագրի ղեկավար՝ Շուշան Դոյդոյան
Project Director Shushan Doydoyan

«Դու տեղյակ լինելու իրավունք ունես» տեղեկագիրը հրապարակվում է Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի կողմից իրականացվող «Տեղեկատվության ազատությունը որպես համայնքային մասնակցության միջոց» ծրագրի շրջանակում, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալության տրամադրած աջակցությամբ:

Հոդվածներում արտահայտված տեսակետները հեղինակային են և չեն արտահայտում ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության տեսակետը:

ՏԱ կրթական կենտրոնում վերապատրաստվեց

400 համայնքային ծառայող

2011-2012թթ. Տեղեկատվության ազատության կրթական կենտրոնում 400 համայնքային ծառայող ստացավ գիտելիք տեղեկատվության ազատության և միջանձնային հարաբերությունների վերաբերյալ:

Յամայնքային ծառայողները վերապատրաստվել են «Միջանձնային հարաբերությունները, տեղեկատվության ազատությունը և հասարակայնության հետ կապերի ապահովումը տեղական ինքնակառավարման համակարգում» վերապատրաստման ծրագրով, որը 2011 թվականի հոկտեմբերի 20-ի N 129-Ա հրամանով հաստատել է ՀՀ փոխվարչապետ, տարածքային կառավարման նախարար Արմեն Գևորգյանը:

Այսպիսի վերապատրաստում անցնելու անհրաժեշտություն, ինչպես նշում էին մասնակից համայնքային ծառայողները, վաղուց էր առաջացել, քանի որ համայնքային ծառայողները, լինելով ամենօրյա աշխատանքային շփման մեջ քաղաքացիների հետ, կարիք էին զգում ավելացնելու և զարգացնելու իրենց գիտելիքը միջանձնային, ղեկավար-ենթակա հարաբերությունների, տեղեկատվության ազատության և այլնի ուղղությամբ: «Լրացրեցի այն բացը, որն ինձ անհրաժեշտ էր, նաև շատ գիտելիք ստացա բանախոսներից», -նշել էր Արարատի մարզի Այնթափի գյուղապետարանի աշխատակազմի քարտուղարը:

Վերապատրաստումներն եռօրյա էին, որոնց ընթացքում ոչ միայն մասնակիցներին ներկայացվում էր տվյալ դասընթացի թեման, այլ նաև քննարկումների, հարցուպատասխանների միջոցով համայնքային ծառայողները ստանում էին իրենց հուզող հարցերի պատասխանները:

Նշենք, որ Տեղեկատվության ազատության կրթական կենտրոնը հիմնադրվել է 2010 թվականի նոյեմբերի 22-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի կողմից՝ ԱՄՆ ՄԶԳ ֆինանսական աջակցությամբ իրականացվող «Տեղեկատվության ազատությունը որպես համայնքային մասնակցության միջոց» ծրագրի շրջանակում: 2010-2011թթ. կրթական կենտրոնում վերապատրաստվել է 301 քաղաքացիական ծառայող, իսկ 2011-2012թթ.-ին՝ 400 համայնքային ծառայող:

Կայացավ աշխատանքային քննարկում փաստաբանների և լրագրողների հետ

2012թ.-ի հոկտեմբերի 27-ին և 28-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի նախաձեռնությամբ Տեղեկատվական վեճերի խորհուրդն անցկացրեց աշխատանքային քննարկում փաստաբանների և լրագրողների մասնակցությամբ:

Աշխատանքային քննարկումը կազմակերպվել էր ԵԱՀԿ Երևանի գրասենյակի աջակցությամբ՝ նպատակ ունենալով ուսումնասիրել վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ դատական գործերով Տեղեկատվական վեճերի խորհրդի փորձը: Ներկաներին ողջունեց ԵԱՀԿ Երևանի գրասենյակի ժողովրդավարության զարգացման բաժնի ծրագրերի համակարգող Ծովհնար Արևյանը, արդյունավետ և ակտիվ աշխատանք մաղթեց, ինչպես նաև շնորհակալություն հայտնեց ՏՎԽ-ի անդամներին: Ապա, Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի նախագահ, ՏՎԽ քարտուղար Շուշան Դոյոյանը ներկայացրեց Տեղեկատվական վեճերի խորհրդի հիմնական գործառույթները և մինչ օրս կատարած աշխատանքների ամփոփ հաշվետվությունը:

Աշխատանքային քննարկման առաջին բանախոսը «Արնի Քննալք» փաստաբանական գրասենյակի փոխտնօրեն, ՏՎԽ անդամ Արայիկ Ղազարյանն էր, ով ներկայացրեց վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ դատական գործերով խորհրդի կարծիքները, վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ 2012 թ.-ին տեղի ունեցած դատական գործերը: Ա. Ղազարյանի ներկայացրած վիճակագրությունը ցույց տվեց, որ վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ դատական գործերով դատարանները հիմնականում պաշտպանում են ՁԼՄ-ներին:

Այնուհետև, ՀՀ գլխավոր դատախազի մամլո խոսնակ Սոնա Տռուզյանը ներկայացրեց Հանցագործությունների լուսաբանման առանձնահատկությունները, խնդիրները կապված մարդու անձնական կյանքի գաղտնիության իրավունք և անմեղության կանխավարկածի ոտնահարման հետ: Ս. Տռուզյանը նշեց, որ, հանրային անձի անձնական կյանքի գաղտնիությունը պետք է ավելի մատչելի լինի: Սակայն հավելեց նաև, որ շատ հաճախ մարդկանց անձնական կյանքի իրավունքը ոտնահարվում է զլն հրապարակումներում: Քննարկման ըն-

թացքում Սոնա Տռուզյանը նաև արձանագրեց, որ առկա է նաև լրագրողների, մասնավորապես՝ առցանց հարթակում գործող լրագրողների պրոֆեսիոնալիզմի պակաս:

Աշխատանքային քննարկման երկրորդ օրը նվիրված էր էլեկտրոնային լրատվամիջոցներում վիրավորանքի և զրպարտության խնդիրներին: Թեման ներկայացրեցին aravot.am-ի առցանց խմբագիր Աննա Իսրաելյանը և «Լրագրողներ հանուն ապագայի» ՀԿ-ի նախագահ Սուրեն Դեհերյանը: Աննա Իսրաելյանն անդրադարձավ սոցիալական ցանցերում լրատվամիջոցների կողմից տարածվող տեղեկատվության, սոցիալական ցանցերի միջոցով առցանց լրատվամիջոցներում հայտնվող վիրավորական կամ զրպարտող մեկնաբանությունների (comment) խնդրին: Մի կողմից ցույց տալով վիրավորական և զրպարտող մեկնաբանությունները հեռացնելու անհրաժեշտությունը, մեկնաբանությունները զտելու նպատակահարմարությունը ՁԼՄ-ի համար, Աննա Իսրաելյանը մյուս կողմից հավելեց, որ առցանց բովանդակության մոդերացիան ընթերցողների կողմից դիտվում է որպես գրաքննություն: Ծավալված քննարկման արդյունքում մասնակիցները հանգեցին եզրակացության, որ ՁԼՄ-ն պետք է հնարավորինս իրականացնի մոդերացիա՝ իր մատուցած բովանդակությունում վիրավորանք և զրպարտություն թույլ չտալու համար:

Սուրեն Դեհերյանն առավելապես անդադարձավ առցանց լրագրողության էթիկական խնդիրներին, առցանց հարթակում չճշտված, չստուգված կամ միակողմանի ներկայացված լրատվության տարածվածության խնդրին:

Աշխատանքային քննարկման ավարտին մասնակիցները կարևորեցին նմանատիպ քննարկումների օգտակարությունն առկա խնդիրները վերհանելու հարցում և առաջարկեցին նման քննարկումներին հրավիրել նաև այն դատավորներին, ովքեր նմանատիպ գործերով վճիռներ են կայացրել:

ՀՀ պետական մարմինների կայքերը տեղադրում են տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձևը

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի մշակած տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձևն այսօր արդեն տեղադրված է մեկ տասնյակից ավելի պետական կառույցների պաշտոնական ինտերնետային կայքերում՝ օգնելու տեղեկատվություն փնտրող քաղաքացիներին ու լրագրողներին: Հարցման օրինակելի ձևի օգնությամբ մարդիկ կարողանում են առավել գրագետ ձևակերպել իրենց հարցումները:

Առաջինը ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության և ՀՀ 10 մարզպետարանների կայքերն էին, որ 2011թ. տեղադրեցին տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձևը, իսկ արդեն 2012թ.-ի վերջին ՀՀ նախագահի, ՀՀ կառավարության, ՀՀ ոստիկանության և 6 նախարարությունների՝ ՀՀ առողջապահության, ՀՀ կրթության և գիտության, ՀՀ մշակույթի, ՀՀ էկոնոմիկայի, ՀՀ ֆինանսների և ՀՀ արդարադատության նախարարությունների պաշտոնական ինտերնետային կայքերում տեղադրված է ԻԱԿ-ի մշակած տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձևը:

Նշենք, որ բոլոր պետական մարմիններն էլ պատրաստակամ են տեղադրելու իրենց պաշտոնական էջերում տեղեկություն ստանալու հարցման օրինակելի ձևը, սակայն որոշ նախարարություններ

ում դեռևս կան տեխնիկական խնդիրներ, որոշներն էլ պատրաստվում են արդիականացնել իրենց կայքերը՝ խոստանալով անպայման տեղադրել հարցման ձևը:

Հարցման ձևը հիմնականում տեղադրված է նշված կառույցների պաշտոնական կայքերի տարբեր բաժիններում: Օրինակ, ՀՀ նախագահի պաշտոնական կայքում՝ www.president.am-ում, այն տեղադրված է «Աշխատակազմ» բաժնում՝ առանձին ենթաբաժնով, ՀՀ կառավարության կայքի «Տեղեկատվական կենտրոն» բաժնում՝ <http://www.gov.am/am/inquiry-sample/>, ՀՀ առողջապահության նախարարության կայքում՝ www.moh.am-ում տեղադրված է «Տեղեկատու» բաժնում, իսկ ՀՀ արդարադատության կայքում՝ www.moj.am-ում, «գործառույթներ» բաժնում:

ԻԱԿ-ը հետամուտ է լինելու, որպեսզի պետական կառավարման բոլոր մարմիններն իրենց պաշտոնական կայքերում տեղադրեն ԻԱԿ-ի մշակած տեղեկատվություն ստանալու հարցման օրինակելի ձևը, ինչը նաև կնպաստի տեղեկություններ ստանալու հարցումների դասակարգում իրականացնել:

Աշխատանքային քննարկում՝ ՏՎԽ-ի և ՀՀ դատական դեպարտամենտի աշխատանքային խմբի մասնակցությամբ

2012թ.-ի նոյեմբերի 27-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը ԵԱՀԿ Երևանի գրասենյակի աջակցությամբ կազմակերպել էր աշխատանքային քննարկում Տեղեկատվական վեճերի խորհրդի անդամների և ՀՀ դատական դեպարտամենտի ներկայացուցիչների հետ: Հանդիպման նպատակն էր քննարկել ՏՎԽ-ի գործունեության զարգացման հեռանկարները:

Ներկաներին ողջունեց ԵԱՀԿ Երևանի գրասենյակի ժողովրդավարության զարգացման բաժնի ղեկավար Օլիվեր Մկրտչը. «Ես շատ եմ կարևորում ՏՎԽ-ի աշխատանքը, քանի որ այստեղ հավաքված մարդիկ շատ մեծ փորձ ունեն, կարող են որպես փորձագետներ հանդես գալ դատարաններում: Ես խորհուրդ կտամ դատարաններում օգտագործել ՏՎԽ-ի կարծիքները»: Օ. Մկրտչը նաև հավելեց, որ այսուհետև ևս ԵԱՀԿ Երևանի գրասենյակը աջակցելու է նման նախաձեռնությունները: Այնուհետև, ԻԱԿ նախագահ, ՏՎԽ քարտուղար Շուշան Դոյոյանը ներկայացրեց Տեղեկատվական վեճերի խորհրդի անցած 1.5 տարվա աշխատանքային ուղին՝ նշելով, որ «Տեղեկատվական վեճերի խորհուրդն իր գործունեության ընթացքում բազմապիսի վերաբերմունքի է արժանացել՝ գովասանական, ողջունող խոսքերից մինչև քննադատություն, անհիմն մեղադրանքներ»:

«Տեղեկատվական վեճերի խորհուրդն արդեն 24 կարծիք է հրապարակել, որից 5-ի դեպքում կողմերից մեկի նախաձեռնությամբ, իսկ մնացած դեպքերում՝ սեփական նախաձեռնությամբ: Եվ եթե սկզբում ՏՎԽ-ն կարծիք էր հրապարակում վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ դատական գործերի ընթացքում, ապա այս տարվա մայիսից սկսած կարծիք է հրապարակում միայն դատական քննության ավարտից հետո, որով էլ բացառում է միջամտությունը, կողմնակալ կարծիքի ձևավորմանը արդարադատության իրականացման վրա», -իր խոսքում նշեց Շ. Դոյոյանը:

Աշխատանքային քննարկման բանախոս «Արնի Քնսալթ» փաստաբանական գրասենյակի փոխտնօրեն, ՏՎԽ անդամ Արայիկ Ղազարյանն էլ իր խոսքում նշեց, որ «ՏՎԽ-ն անդրադարձել է միայն այն գործերին, որոնց կողմը ՉԼՄ է»: Ա. Ղազարյանի ներկայացրած վիճակագրությունը ցույց տվեց, որ վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ դատական գործերը 2012թ.-ին զգալիորեն նվազել են 2010 և 2011թթ.-ի համեմատությամբ: Այս նվազման միտումն էր շնորհիվ 2011թ. հոկտեմբերին Սահմանադրական Դատարանի կայացրած որոշման է նաև, ինչին 2012թ. ապրիլին միացավ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը՝ իր նախադեպային որոշմամբ:

Բանախոսը նաև անդրադարձավ փոխհատուցման գումարի խնդրին. «Սկսած 2012 թ.-ի սկզբից՝ նոր հարուցված կամ ընթացքի մեջ գտնվող նախկին գործերով դատարանները սկսել են հետևողականորեն նվազեցնել փոխհատուցման չափերը՝ դատական ծախսերի և ոչ նյութական վնասի փոխհատուցման մասերով: Ավելին, դատարանները սկսել են փոխհատուցման չափը որոշելիս հաշվի առնել պատասխանող լրատվամիջոցի գույքային դրությունը, վիճահարույց տեղեկատվության տարածման եղանակը, հայցվորի կարգավիճակը (դատարանները էականորեն նվազեցնում կամ մերժում էին այն հայցապահանջները, որոնք բերվել էին քաղաքական գործիչների, օլիգարխների կամ հանրային բարձր պաշտոնյաների կողմից), ինչպես նաև, թե ընդհանուր առմամբ սահմանված փոխհատուցման չափը ինչ բացասական ազդեցության կարող է գործել լրատվամիջոցի գործունեության վրա, որը դիտվում էր որպես հանրային շահ: Այսինքն՝ քաղաքացիաիրավական հարաբերություններում դատարանները սկսել էին տեսնել նաև հանրային իրավահարաբերություններ, որի հետևանքով դատարանները սկսել են կիրառել հանրային և անհատական բախվող շահերը փոխհավասարակշռելու սկզբունքը»:

Ա. Ղազարյանը ներկայացրեց նաև ՏՎԽ-ի մոտեցումը գործերի ընտրության հարցում. «ՏՎԽ-ն կարող է ամբողջ գործից ընտրել միայն մի երևույթ՝ հաշվի առնելով դրա կարևորությունը»:

յուրաքանչյուր կարծիք վերաբերել է կոնկրետ մի խնդրի. Օրինակ՝ հայցային վաղեմության խնդրին, փոխհատուցման գումարի չափին և այլն: Ա. Ղազարյանն անդրադարձավ նաև վիրավորանքի և զրպարտության վերաբերյալ գործերի վիճակագրությանը՝ ներկայացնելով գործերի քանակը տարբեր ժամանակահատվածներում, դատարանների որոշումների բնույթը, ձևավորվող դատական պրակտիկայի տենդենցները: Բանախոսների ելույթներին հաջորդեց ակտիվ քննարկում:

ՏՎԽ անդամ Մանանա Ասլամազյանը նշեց, որ «ՏՎԽ-ի անդամները երկար տարիներ զբաղվում են լրատվամիջոցների կարգավորման հարցերով: Լինում են դեպքեր, երբ հենց լրատվամիջոցներն են սխալ լինում: Եվ ՏՎԽ-ի դերը, կարծում եմ, նաև լրատվամիջոցների կարգավորմանն է ուղղված: ՏՎԽ-ն իր գործունեությամբ, իր որոշումներով օգնում է լրագրողներին առավել պրոֆեսիոնալ գործել»:

ՀՀ դատական դեպարտամենտի աշխատանքային խմբի անդամներից ոմանք մտահոգություն հայտնեցին, որ ՏՎԽ-ն իր որոշումներով կարող է հասարակության մեջ դատական համակարգի նկատմամբ անվստահություն սերմանել, ինչին ՏՎԽ անդամ, Երևանի մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանը պատասխանեց, որ «Դատական որոշումների վերաբերյալ ցանկացած պարագայում լինում են քննարկումներ: Եվ ավելի լավ է մասնագիտական քննարկումներ լինեն»: Բացի այդ, Բ. Նավասարդյանի կարծիքով, ՏՎԽ-ի գործունեության շնորհիվ դատական համակարգի դերը բարձրացել է:

Քննարկման ընթացքում առաջարկ հնչեց, որ կարելի է ՏՎԽ-ին տալ համապատասխան կարգավիճակ, որն էլ կօգնի հորհրդին հանդես գալու հաշտարարի՝ միջնորդի դերում: Շուշան Դոյոյանն էլ առաջարկեց, որ կարելի է ձևավորել մի նախադեպ, որ դատարանները դիմեն ՏՎԽ-ին՝ զրպարտության և վիրավորանքի գործերով մասնագիտական կարծիք ստանալու համար:

ՀՀ դատական դեպարտամենտի աշխատանքային խմբի անդամները սկզբունքորեն որևէ խնդիր չտեսան այս մոտեցման առումով, միայն շեշտեցին, որ պետք է հստակ մեխանիզմներ գտնել այն իրականացնելու համար: Իսկ ՀՀ դատական դեպարտամենտի դատական պրակտիկայի ամփոփման վարչության պետի տեղակալ Սերգեյ Սահակյանն էլ առաջարկեց, որ ՏՎԽ-ն կարծիք հայտնի մինչդատական փուլում, ինչը կօգնի դատարանների բեռնաթափմանը, նաև չի ստեղծի կանխակալ կարծիք դատական գործի վերաբերյալ:

Աշխատանքային քննարկման ավարտին մասնակիցները կարևորեցին նմանատիպ քննարկումների օգտակարությունն առկա խնդիրները վերհանելու հարցում: Արսեն Բաբայանն էլ առաջարկեց և պատրաստակամություն հայտնեց շարունակել ՏՎԽ-դատական դեպարտամենտ համագործակցությունը:

Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության ստուգումների արդյունքներն արդեն մատչելի են

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի հետևողական ջանքերի շնորհիվ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության պաշտոնական ինտերնետային կայքի Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության բաժնում տեղադրվեցին տվյալ ծառայության կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքները:

Վերջերս Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչությունն իրականացրել էր աղմկահարույց ստուգումներ տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից ոչ պարենային ապրանքների, ծառայությունների, տեխնիկական կանոնակարգերով և ստանդարտացման նորմատիվ փաստաթղթերով սահմանված պահանջների խախտումների վերաբերյալ, ինչի մասին սպառողը տեղեկատվություն էր ստանում միայն ՁԼՄ-ներից, այն էլ՝ ոչ ամբողջական:

ԻԱԿ-ը 05.10.2012թ. թիվ 183-ի 6 հարցմամբ դիմել է Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության պետ պարոն Լևոն Խալիկյանին՝ խնդրելով հայտնել, թե որտե՞ղ և ի՞նչ կարգով է Տեսչությունը հրապարակում «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունները: Հարցմանն ի պատասխան ստացվել է Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության պետի գրությունն այն մասին, որ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը զետեղված է ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կայքում:

Սակայն ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կայքում www.mineconomy.am հասցեով Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության մասով բացակայում է Օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասով

սահմանված պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունները, մասնավորապես, այդպիսիք առկա չէին կայքի՝ հետևյալ հասցեում՝ www.mineconomy.am/arm/49/gortsaruyt.html:

ԻԱԿ-ը 20.11.2012թ.-ին դիմել էր ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարին՝ խնդրելով ապահովել, որպեսզի հնարավորինս սեղմ ժամկետում, բայց ոչ ավել, քան յոթ օրվա ընթացքում, ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կայքում տեղադրվի Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության վերաբերյալ՝ Օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված տեղեկատվությունը: 2012թ. դեկտեմբերի 3-ի դրությամբ արդեն ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կայքի շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության բաժնում տեղադրված են տվյալ ծառայության կողմից իրականացված 2011 և 2012թթ.. ստուգումների ամփոփ հաշվետվությունները, ստուգումների ընթացքում պահանջվող փաստաթղթերը, ստուգաթղթերի լրացման վերաբերյալ ուղեցույց, տեսչության հասցեն, հեռախոսահամարները, նաև՝ օրենսդրության փաթեթը, որի շրջանակներում աշխատում է նշյալ կառույցը:

Զարթոնքի գյուղապետարանի դեմ 3 տարի տևած դատական գործն ավարտվեց ԻԱԿ-ի հաղթանակով

2012թ.-ի դեկտեմբերի 12-ին ՀՀ վարչական դատարանը բավարարեց Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի հայցն ընդդեմ Զարթոնքի գյուղապետարանի և գյուղապետի, այն է՝ ճանաչեց Զարթոնքի գյուղապետի գործողությունները ոչ իրավաչափ և պարտավորեցրեց փոխհատուցել ԻԱԿ-ի կողմից վճարված 24.000 ՀՀ դրամ պետական տուրքի գումարը:

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը տեղեկություններ չտրամադրելու համար Զարթոնքի գյուղապետարանի դեմ հայց էր ներկայացրել դատարան դեռևս 2009թ.-ի մարտի 20-ին: Գյուղապետարանը անպատասխան էր թողել ԻԱԿ-ի՝ 07.02.2009թ.-ի գրավոր հարցումը, որով խնդրվել էր տրամադրել համայնքի 2008թ. բյուջեն և 2008թ. բյուջեի կատարման հաշվետվության պատճենը:

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը դատարան էր դիմել 3 պահանջով՝ պարտավորեցնել գյուղապետարանին տրամադրել անհրաժեշտ տեղեկությունները, Զարթոնքի գյուղապետին 50.000 դրամի չափով վարչական պատասխանատվության ենթարկել և Զարթոնքի գյուղապետի անգործությունը ոչ իրավաչափ ճանաչել:

Դատական գործի ընթացքում գյուղապետարանը տրամադրեց խնդրվող տեղեկությունները, ուստի ԻԱԿ-ը հրաժարվեց տեղեկատվություն տրամադրել պարտավորեցնելու և Զարթոնքի գյուղապետին 50.000 դրամի չափով վարչական պատասխանատվության ենթարկելու պահանջներից՝ շարունակելով պնդել գյուղապետի անգործությունը ոչ իրավաչափ ճանաչելու պահանջը:

Սակայն, ՀՀ վարչական դատարանը մերժեց ԻԱԿ-ի այս հայցապահանջը: Ի դեպ, սա առաջին դեպքն էր, երբ ՀՀ վարչական դատարանը մերժել է տեղական ինքնակառավարման մարմնի գործողությունները ոչ իրավաչափ ճանաչելու պահանջը: ԻԱԿ-ի բազմաթիվ հայցեր՝ նշյալ պահանջով, բավարարվել են ՀՀ վարչական դատարանի կողմից:

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը 2009թ.-ի սեպտեմբերի 15-ին վարչական դատարանի վճիռը բողոքարկեց ՀՀ վճռաբեկ դատարան: ՀՀ վճռաբեկ դատարանը 22.04.2010թ.-ի իր որոշմամբ ԻԱԿ-ի բողոքն ամբողջությամբ բավարարեց և գործն ուղարկեց նոր քննության: Արդյունքում, գործը նորից քննություն անցավ վարչական դատարանում՝ տևելով բավական երկար ժամանակ:

Եվ միան 2012թ.-ի դեկտեմբերի 12-ին երկրորդ անգամ քննելով ԻԱԿ-ի հայցն ընդդեմ Զարթոնքի գյուղապետարանի՝ գյուղապետի անգործությունը ոչ իրավաչափ ճանաչելու վերաբերյալ՝ ՀՀ վարչական դատարանն ամբողջությամբ բավարարեց ԻԱԿ-ի պահանջները:

ԻԱԿ-ը կստանա տեղեկատվություն և փոխհատուցում

ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի վճռով «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկը պարտավորվեց Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնին տրամադրել պարզաբանող տեղեկատվությունը և փոխհատուցել դատական ծախսերը՝ պետությունը և փաստաբանին վճարված ծախսերը 63.500 ՀՀ դրամի չափով:

Այսպիսով, տեղեկատվության ազատության դատական պրակտիկան համալրվեց ևս մեկ դրական նախադեպով:

Դեռևս 2012թ.-ի մայիսի 29-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ին խնդրելով տրամադրել հետևյալ տեղեկությունները.

1. Ստացել են արդյոք պարզատրումներ (պարզաբանողներ, նվերներ) «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցները 2011թ.-ին:
2. Եթե այո, ապա ովքե՞ր են պարզատրվել (ըստ հաստիքների) և ինչքա՞ն գումարով (ի՞նչ նվերով):
3. Որքա՞ն է կազմել «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցների ստացած դրամական պարզատրումների ընդհանուր գումարը:
4. Որքա՞ն է կազմել «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի աշխատակիցների ստացած նվերներից յուրաքանչյուրի արժեքը և նվերների արժեքների ընդհանուր գումարը:

ԻԱԿ-ի հարցմանը ՊՀ-ն թերի էր պատասխանել՝ չտրամադրելով հարցման 2-րդ և 3-րդ հարցերի պատասխանները: ԻԱԿ-ը 2012թ.-ի հունիսի 20-ին կրկնակի հարցմամբ դիմել էր պետական հիմնարկին՝ խնդրելով տրամադրել ամբողջական և սպառնալից տեղեկատվություն: Կրկնակի հարցման պատասխանով «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ն 2012թ.-ի հունիսի 2-ին տրամադրել էր նաև հարցման 3-րդ հարցի պատասխանը,

սակայն մերժել էր տրամադրել 2-րդ հարցի պատասխանը՝ պատճառաբանելով, որ դա պարունակում է աշխատողի անձնական տվյալի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Նշենք, որ ԻԱԿ-ը խնդրել էր պարզաբանում ստացած աշխատակիցների մասին տեղեկություն ըստ հաստիքների, այսինքն՝ ոչ անվանական, ինչը ցույց է տալիս, որ խնդրվող տեղեկությունը չի վերաբերում ՊՀ-ի առանձին աշխատակիցների անձնական կյանքի անձեռնմխելիությանը:

Արդյունքում, 2012թ.-ի հունիսի 24-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը դիմել էր ՀՀ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարան՝ խնդրելով ճանաչել «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ-ի տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը և ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին պարտավորեցնել տրամադրելու պահանջվող տեղեկատվությունը:

2012թ.-ի նոյեմբերի 23-ին կայացրած վճռով դատարանը գտավ, որ խնդրվող տեղեկությունների տրամադրումը չի խախտում ՊՀ-ի աշխատակիցների անձնական կյանքի անձեռնմխելիության իրավունքը, քանի որ ԻԱԿ-ը խնդրել էր տեղեկություն տրամադրել ըստ հաստիքների, այլ ոչ անվանական, իսկ ՊՀ-ն իրականում հնարավորություն ուներ տրամադրելու խնդրվող տեղեկություններն առանց իր աշխատակիցների անձնական կյանքի անձեռնմխելիության իրավունքը ոտնահարելու: Ուստի պահանջված ողջ տեղեկատվությունը ենթակա է տրամադրման:

ՀԴԿ-ն ԻԱԿ-ին կվճարի 100.000 դրամ տեղեկատվությունը թաքցնելու համար

Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցությունը պարտավորվեց Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնին տրամադրել նախընտրական քարոզարշավի ֆինանսավորման մասին տեղեկատվություն և փոխհատուցել 100.000 ՀՀ դրամ կազմող դատական ծախսերը՝ պետուրքը և փաստաբանին վճարված գումարը՝ համաձայն 2012թ. դեկտեմբերի 21-ին Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի վճռով (դատավոր՝ Արայիկ Մելքունյան):

Դեռևս 2012թ.-ի ապրիլի 25-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցամբ դիմել էր Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության ղեկավար Արամ Սարգսյանին՝ խնդրելով տրամադրել հետևյալ տեղեկությունները.

1. Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցությունը 25.04.2012թ.-ի դրությամբ որքա՞ն գումար է ծախսել նախընտրական քարոզարշավ իրականացնելու համար:
2. Ծախսած գումարներից որքա՞ն են կազմում կուսակցության սեփական միջոցները, որքա՞նը՝ կուսակցությանը կատարված նվիրատվությունների գումարը:

ՀԴԿ-ն ԻԱԿ-ի հարցումը թողել էր անպատասխան: 2012թ.-ի մայիսի 16-ին ԻԱԿ-ը կրկնակի հարցում ուղարկեց Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցությանը, որը նույնպես մնաց անպատասխան:

2012թ.-ի հուլիս 2-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը դիմեց դատարան՝ խնդրելով պարտավորեցնել ՀԴԿ-ին 5-օրյա ժամկետում տրամադրել տեղեկատվություն և փոխհատուցել դատական ծախսերը:

2012թ.-ի դեկտեմբերի 21-ին դատարանը ճանաչեց «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» ՀԿ-ի տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը և պարտավորեցրեց ՀԴԿ-ին տրամադրել տեղեկատվություն և փոխհատուցել դատական ծախսերը՝ 100.000 դրամի չափով:

Ի դեպ, սա 2012թ. ընթացքում կայացված երկրորդ վճիռն է, որով փոխհատուցվում է ՀԿ-ի կատարած դատական ծախսերը՝ տեղեկատվության ազատությանն առնչվող դատական գործով:

Որքա՞ն են ծախսում նախարարությունները հյուրասիրությունների վրա

Եթե համեմատենք բոլոր տեսակի ներկայացուցչական ծախսերի համար հատկացված և ծախված գումարները, ապա ամենաշատ գումարը հատկացվել է ՀՀ նախագահի աշխատակազմին՝ 225.940.000 ՀՀ դրամ և համապատասխանաբար ամենաշատն էլ ծախսվել է ՀՀ նախագահի աշխատակազմի կողմից՝ 33.563.700 ՀՀ դրամ:

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը 2012թ.-ի սեպտեմբերի 4-ին տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցումներով դիմել էր ՀՀ նախագահի աշխատակազմին, ՀՀ Ազգային ժողովին, ինչպես նաև ՀՀ բոլոր նախարարություններին և խնդրել էր տրամադրել տեղեկություններ նախագահի, Աժ նախագահի և նախարարների պաշտոնական հանդիպումների ժամանակ տրվող հյուրասիրությունների վերաբերյալ: Սառնավորապես.

1. Պաշտոնական հանդիպումների ժամանակ տրվող հյուրասիրությունները ո՞ր կազմակերպությունը կամ անձն է իրականացնում,
2. Եթե ընտրվում է անձը կամ կազմակերպությունը, ապա ի՞նչ սկզբունքով և ի՞նչ ժամկետով,
3. 2012թ.-ի բյուջեով որքա՞ն գումար է նախատեսվել ՀՀ-ում պաշտոնական հանդիպումների ընթացքում տրվող հյուրասիրությունների համար (խնդրում ենք ուստեստների և խմիչքների համար նախատեսվող գումարները ներկայացնել առանձին),
4. 2012թ.-ի հունվարի 1-ից մինչ օրս բյուջեով նախատեսված գումարից որքա՞նն է ծախսվել հյուրասիրությունների համար (խնդրում ենք ուստեստների և խմիչքների համար ծախսված գումարները ներկայացնել առանձին):

Պաշտոնական հյուրասիրություններ

Նշենք, որ որպես կանոն պետական բյուջեով նախատեսված գումարները ոչ թե հյուրասիրությունների համար են, այլ ներկայացուցչական ծախսերի, այդ թվում՝ տարբեր ձևաչափի միջոցառումների և հանդիպումների կազմակերպման: Իսկ հյուրասիրությունների համար հատկացվող և ծախսվող գումարները ներառված են ներկայացուցչական ծախսերի մեջ: Ուստի, պետք է հաշվի առնել, որ հյուրասիրությունների համար առանձին գու-

մարային հատկացում կամ առանձին ծախս և այդ ծախսի առանձին հաշվարկ ոչ միշտ է կատարվում: Այսպես, ԻԱԿ-ի հարցումներին տրամադրված պատասխանները տրամադրվել են ըստ կատարվող հատկացումների և ծախսերի, որոնցում ոչ միշտ են առանձնացված ներկայացված հյուրասիրությունների ծախսերը: Այժմ համեմատենք հյուրասիրությունների համար հատկացված և ծախսված գումարները, ինչպես նաև առանձին ներկայացուցչական ծախսերի համար հատկացված և ծախսված գումարները:

Ըստ ԻԱԿ-ի հարցումներին տրված պատասխան գրությունների բովանդակության՝ պաշտոնական հանդիպումների ընթացքում տրվող հյուրասիրությունների համար առանձնացված ծախսված գումարներ ներկայացրել են ՀՀ Ազգային ժողովը, ՀՀ առողջապահության, ՀՀ արդարադատության, ՀՀ գյուղատնտեսության, ՀՀ արտաքին գործերի, ՀՀ էկոնոմիկայի, ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների, ՀՀ կրթության և գիտության, ՀՀ սփյուռքի և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարությունները: Այս մարմիններից հյուրասիրությունների համար ամենաշատ գումարը ծախսել է ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը՝ 9.600.000 ՀՀ դրամ, իսկ ամենաքիչը՝ ՀՀ Ազգային ժողովը և ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունը՝ համապատասխանաբար 200.000 և 174.800 ՀՀ դրամ:

Հարկ է առանձին նշել ՀՀ պաշտպանության նախարարության պատասխանի մասին: Նախարարությունը նշել է, որ ուստեստների և խմիչքների տրամադրում չի իրականացվում, իսկ հյուրասիրությունները կազմակերպվում են օտարերկրյա պատվիրակությունների ՀՀ այցերի արարողակարգով նախատեսված միջոցառումների շրջանակներում՝ 1 անձի համար 12.500 ՀՀ դրամ հաշվարկով:

Հաշվի առնելով ՀՀ Ազգային ժողովի բնույթը և այն, որ ԱԺ-ն ըստ ներկայացված պատասխանի հյուրասիրությունների համար ամենաքիչ գումարը ծախսած մարմիններից է, ԻԱԿ-ը 2012թ.-ի նոյեմբերի 20-ին մեկ այլ գրավոր հարցում ուղարկեց ՀՀ ԱԺ-ին խնդրելով այս անգամ տրամադրել ընդհանուր ներկայացուցչական ծախսերի համար Ազգային ժողովին հատկացված և ծախսված գումարները: ԻԱԿ-ի այս հարցմանը, սակայն, ԱԺ-ն թերի պատասխան էր տրամադրել (տես՝ <http://givemeinfo.am/hy/case/1085/>): Այնուամենայնիվ, ԱԺ-ն նշել էր, որ ներկայացուցչական ծախսերի համար հատկացվել է 195.000.000 ՀՀ դրամ գումար և ծախսվել 165.431.300 ՀՀ դրամ: Ըստ պատասխանի՝ այդ գումարը ծախսվել է հյուրասիրության, հյուրանոցային սպասարկման և հուշանվերների ձեռքբերման համար:

Առավել քան զարմանալի է, որ 195 մլն գումարից հյուրասիրությունների համար հատկացվել է միայն 350.000-ը, այսինքն, հատկացված գումարի 0.17%-ը, իսկ ծախսված ավելի քան 165 մլն դրամից հյուրասիրությունների համար ծախսվել է ընդամենը 200.000-ը, այսինքն 0.12%-ը: Ուշադրության է արժանի, որ ԻԱԿ-ը ներկայացուցչական ծախսերի վերաբերյալ իր հարցմամբ խնդրել էր հայտնել, թե ինչ ուղղություններով են ծախսվել ներկայացուցչական ծախսերի համար հատկացված գումարները, իսկ ԱԺ-ն նշել էր սպառիչ 3 ուղղություն՝ հյուրասիրություն, հյուրանոցային սպասարկում և հուշանվերների ձեռքբերում: Ստացվում է, որ հյուրանոցային սպասարկման և հուշանվերների ձեռքբերման համար հատկացվել է ընդհանուր ներկայացուցչական ծախսերի 99.83%-ը և միայն 0.17%-ը հյուրասիրությունների համար:

Իսկ ընդհանուր ծախսված գումարից հյուրանոցային սպասարկման և հուշանվերների ձեռքբերման համար ծախսվել է 99.88%-ը և միայն 0.12%-ը հյուրասիրությունների համար: Ամեն դեպքում, ՀՀ ԱԺ-ի տրամադրած տեղեկությունների անհամապատասխանությունն ակնհայտ է. եթե ԱԺ-ի ընդունած հյուրերն այնքան փոքրաթիվ են եղել, որ նրանց հյուրասիրության (օրինակ՝ հանդիպումների, այլ միջոցառումների ժամանակ տրվող սուրճի ընդմիջումների և այլն) համար ծախսվել է ընդամենը 200.000 ՀՀ դրամ, ապա ինչու է նույն փոքրաթիվ հյուրերի հյուրանոցային սպասարկման և հուշանվերների ծախսը կազմում 165 մլն:

Եթե համեմատենք ընդհանուր բոլոր տեսակի ներկայացուցչական ծախսերի համար հատկացված և ծախսված գումարները, ապա ամենաշատ գումարը հատկացվել է ՀՀ նախագահի աշխատակազմին՝ 225.940.000 ՀՀ դրամ և համապատասխանաբար ամենաշատն էլ ծախսվել է ՀՀ նախագահի աշխատակազմի կողմից՝ 33.563.700 ՀՀ դրամ:

Նշենք, որ ՀՀ բնապահպանության, ինչպես նաև ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունները պատասխան գրություններով հայտնել են, որ այս գերատեսչությունները ղեկավարող նախարարների պաշտոնական հանդիպումների ընթացքում տրվող հյուրասիրությունների համար ծախսեր նախատեսված չեն:

Պատասխանների բովանդակությունը SU տեսանկյունից

Նշենք, որ ԻԱԿ-ի որևէ հարցում անպատասխան չի մնացել: Լուռ մերժումների բացակայությունը բավական հետաքրքիր է, քանի որ չնայած վերջին մի քանի տարիների ընթացքում լուռ մերժումների թիվը կրճատվել է, միևնույն է՝ լուռ մերժումները կազմում էին տարեկան հարցումների մոտ 25-30%-ը:

Այս փուլում (2012թ. մայիսի 4-ին) ուղարկված 20 հարցումներից 16-ին (80%) տրամադրվել է լիարժեք պատասխան, իսկ 4 (20%) հարցման դեպքում՝ թերի:

Թերի պատասխանների հեղինակներն էին՝

- ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը (<http://givemeinfo.am/hy/case/1034/>),
- ՀՀ սփյուռքի նախարարությունը (<http://givemeinfo.am/hy/case/1044/>),
- ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունը (<http://givemeinfo.am/hy/case/1045/>),
- ՀՀ քաղաքաշինության նախարարությունը (<http://givemeinfo.am/hy/case/1046/>):

Նշենք, որ ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը չէր պատասխանել ԻԱԿ-ի հարցման 3-րդ հարցին, իսկ թերի պատասխան տրամադրած մնացած 3 նախարարությունները՝ հարցման 1-ին հարցին (ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունը նաև 2-րդ հարցին):

Նշենք, որ 7 դեպքում անհրաժեշտ է եղել կրկնակի հարցում ուղարկել. Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը կրկնակի հարցումներ էր ուղարկել թերի պատասխան տրամադրած բոլոր 4 նախարարություններին, ինչպես նաև 33 Նախագահին, 33 մշակույթի և 33 սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություններին: 33 Նախագահին, 33 մշակույթի և 33 սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություններին կրկնակի հարցում ուղարկելու պատճառները ներկայացված են ստորև:

Նախ անդրադառնանք 33 Նախագահի աշխատակազմի և 33 մշակույթի նախարարության պատասխաններին (<http://givemeinfo.am/hy/case/1028/>, <http://givemeinfo.am/hy/case/1041/>): ԻԱԿ-ի հարցումները կազմվել և ուղարկվել էին ԻԱԿ-ի իրավաբանի կողմից՝ նրա ստորագրությամբ: Ի պատասխան Կենտրոնի այս հարցումներին՝ 33 Նախագահի աշխատակազմը և 33 մշակույթի նախարարությունը պատասխանել են, որ ԻԱԿ-ի անունից հարցում ուղարկելու և պատասխան ստանալու համար անհրաժեշտ է լիազորագիր: Քանի որ ԻԱԿ-ի հարցման արձագանքը ժամանակին էր, ուստի պատասխաններն համարվել են ժամանակին տրամադրված լիարժեք պատասխաններ, սակայն այս մարմիններին նույնպես կրկնակի հարցումներ են ուղարկվել՝ հարցմանը կից ներկայացնելով լիազորագիր:

Հարկ է նշել, որ թեև լիազորագիր ներկայացնելու պահանջն օրենքի խախտում չէ, սակայն դա լրացուցիչ խոչընդոտ է ստեղծում տեղեկատվության ազատության իրավունքի իրականացման համար: Պատճառն այն է, որ այն տեղեկությունները, որոնք ենթակա չեն տրամադրման, սահմանափակված են բոլորի համար, իսկ այն տեղեկությունները, որոնց տրամադրումն օրենքով սահմանափակված չէ, պետք է բաց լինեն նույնպես բոլորի համար: Տեղեկատվության ազատության իրավունքից օգտվելու հնարավորությունները բացարձակ հավասար պետք է լինեն բոլորի համար (օրենքը չի առանձնացնում առավելություններ կամ լրացուցիչ պարտականություններ կազմակերպության անունից հանդես եկողի կամ անհատի համար, չի առանձնացնում պատասխան տրամադրելու տարբեր ընթացակարգեր, չի սահմանում թույլատրելի տեղեկատվության տարբեր սահմաններ): Այս

առումով՝ կազմակերպության անունից տեղեկություն խնդրելու դեպքում լիազորագիր ներկայացնելու պահանջը չի բխում տեղեկատվության ազատության կոնցեպցիայից: Լիազորագիր ներկայացնելու պահանջը ստեղծում է խոչընդոտներ, օրինակ՝ ավելորդ անգամ երկարում է տեղեկություն ստանալու ժամկետը: Ելնելով վերոգրյալից՝ նշենք, որ ցանկալի է, որպեսզի տեղեկություն տնօրինող մարմինները նման դեպքերում չպահանջեն ներկայացել լիազորագիր, ինչն ավելի համահունչ կլինի ՏԱ իրավունքի սկզբունքներին:

Եվս 1 կրկնակի հարցում ուղարկվել էր 33 սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությանը, քանի որ կրկնակի հարցումն ուղարկելու պահին՝ առաջին հարցումն ուղարկելուց 1 ամիս անց, նախարարությունը դեռևս ոչ մի պատասխան չէր տրամադրել ԻԱԿ-ին: Սակայն այն բանից հետո, երբ ԻԱԿ-ն արդեն ուղարկել էր կրկնակի հարցումը՝ նախարարությունից ստացվեց լիարժեք պատասխան (<http://givemeinfo.am/hy/case/1043/>): Չնայած դրան՝ նախարարությունն արձագանքել էր նաև ԻԱԿ-ի կրկնակի հարցմանը:

Այսպես, կրկնակի հարցումներից ոչ մեկն անպատասխան չի մնացել, չեն եղել նաև թերի պատասխաններ. կրկնակի 7 հարցումներին էլ տրամադրվել է լիարժեք պատասխան, որոնցից 2-ին տրվել է ժամանակին, ևս 5-ին՝ ուշացած լիարժեք պատասխան:

Պատասխանների ժամկետները

Հարցումներին պատասխանելու ժամկետները համեմատելիս հաշվի են առնվել բոլոր հարցումները, այդ թվում՝ կրկնակի հարցումները՝ ընդհանուր 27 հարցում:

Տեղեկատվության ազատության մասին 33 օրենքի 9-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմանը պատասխան պետք է տրվի այն ստանալուց հետո՝ 5-օրյա ժամկետում: ԻԱԿ-ը հարցումներն ուղարկել է փոստով: Ուստի, պատասխանը չի համարվել ժամկետ խախտած, եթե տրամադրվել է 9 օրացույցային օրվա ընթացքում, որոնցից 5 օրը օրենքով սահմանված ժամկետն է, 2 օրը հաշվարկվել է որպես փոստային առաքման ժամկետ և ևս 2 օրը ոչ աշխատանքային օրերն են՝ շաբաթ և կիրակի: Ամեն դեպքում, անճշտություններից խուսափելու հա-

մար ժամկետները հաշվարկելիս որպես հիմք ընդունվել են հարցումներն ուղարկելու օրը և պատասխան գրության ծրարի վրա փոստային ծառայության կնիքի վրա նշված՝ պատասխան գրությունն ուղարկելու օրը:

Այսպիսով, ԻԱԿ-ի հարցումներին պատասխանելու ժամկետները ներկայացված են 27 հարցումների հաշվարկով, որոնցից 7-ը կրկնակի հարցումներն են: Ընդհանուր առմամբ 27 հարցումներից 12-ին (44%) պատասխան տրամադրվել է ժամանակին, իսկ 15-ին (56%)՝ ժամկետների խախտմամբ:

Լավագույն արդյունքը ժամկետների առումով ցույց է տվել ՀՀ Նախագահի աշխատակազմը, որն իրեն հասցեագրված առաջին հարցմանն արձագանքել է հարցումն ուղարկելուց 6 օր հետո: Նշենք, սակայն, որ ՀՀ Նախագահի աշխատակազմը ուշացումով է պատասխանել կրկնակի հարցմանը՝ պատասխան գրություն տրամադրելով հարցումն ուղարկելուց 11 օր հետո: Ժամկետների առումով լավագույններից են նաև ՀՀ Ազգային ժողովը, ՀՀ արդարադատության, ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների, ՀՀ մշակույթի նախարարությունները, որոնք ԻԱԿ-ի հարցումներին պատասխանել են հարցումն ուղարկելուց 7 օր հետո:

Ձարմանալի է, բայց ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը ժամկետների առումով միաժամանակ և լավագույններից, և վատագույններից է: ԻԱԿ-ի առաջին հարցմանը նախարարությունը պատասխանել է հարցումն ուղարկելուց 1 ամիս 4 օր անց, իսկ ԻԱԿ-ի կրկնակի հարցմանը՝ հարցումն ուղարկելուց 7 օր հետո:

Ժամկետների առումով վատագույն արդյունք ունի ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունը, որը նույնպես ԻԱԿ-ի հարցմանը պատասխանել է հարցումն ուղարկելուց 1 ամիս 4 օր անց:

Նշենք, որ բոլոր 27 հարցումների հաշվարկով՝ տեղեկատվություն տնօրինողները Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի հարցումներին պատասխանել են միջինը 13 օրում:

ԻԱԿ-ի ուղարկած հարցումները և դրանց պատասխանները կարող եք գտնել www.givemeinfo.am կայքի յուրաքանչյուր գերատեսչության էջում:

Տեղեկատվության ազատությունը ՏԻՄ-երում

ԻԱԿ նախագահ Շուշան Դոյոյանի ելույթը «Թափանցիկ կառավարում» հայ-գերմանական համաժողովում, որը կազմակերպել էր Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերությունը (GIZ) 2012թ. դեկտեմբերի 10-ին, ՀՀ Ազգային ժողովում:

Արդեն 9 տարի է՝ գործում է «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը: Ընդունվելով 2003թ.-ին՝ այս օրենքը համակողմանիորեն կարգավորեց տեղեկատվության ազատության ոլորտը Հայաստանում, սահմանեց տեղեկատվության ազատության ոլորտում առաջացող հիմնական իրավահարաբերությունները՝ անդրադառնալով տեղեկատվության ազատության ապահովման սկզբունքներին, տեղեկություն տնօրինողներին, տեղեկություններ փնտրելու և ստանալու համար սահմանված ժամկետներին, տեղեկության տրամադրումը մերժելու հիմքերին և կարգին և այլն: «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը տեղեկատվություն տնօրինող մարմիններ համարեց նաև տեղական ինքնակառավարման մարմիններին:

Ինչպիսի՞ն է ՏԱ օրենքի կիրառման պրակտիկան ՏԻՄ-երում: Նախ դիտարկենք ՏԱ պասիվ կողմը, այսինքն, թե ինչպես են ՏԻՄ-երը պատասխանում մարդկանց տեղեկություն ստանալու հարցումներին և տրամադրում տեղեկատվություն:

Տեղական ինքնակառավարման մարմիններում տեղեկատվության ազատության իրավունքի վիճակը՝ ըստ Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի մոնիտորինգների

ԻԱԿ-ը 2011թ.-ին ընդհանուր մոնիտորինգ իրականացրեց՝ գնահատելով Հայաստանում տեղեկատվության ազատության վիճակը: Այդ մոնիտորինգում ներառված էին նաև 10 քաղաքապետարան և 10 գյուղապետարան, որոնցից յուրաքանչյուրին ուղարկվել է տեղեկություն ստանալու 5-ական հարցում՝ ընդհանուր առմամբ 100 հարցում: ԻԱԿ-ի դիտարկման արդյունքում պարզ դարձավ, որ քաղաքապետարաններին ուղարկված 50 հարցումներից 11-ը (22%) մնացել են անպատասխան: Գյուղապետարանների դեպքում անպատասխան են մնացել ուղարկված 50 հարցումներից 21-ը (42%): Արդյունքում, ՏԻՄ-երին ուղարկված 100 հարցումից անպատասխան է մնացել 32-ը (32%):

Նշենք նաև, որ քաղաքապետարանները լիարժեք են պատասխանել իրենց ուղղված 50 հարցումներից 35-ին (70%), որոնցից 23-ին (46%) ժամանակին, իսկ 12-ին (24%) ուշացումով: 3 (6%) հարցման քաղաքապետարանները տվել են անհիմն պատասխան, 1 (2%) հարցում էլ հնարավոր չի եղել հասցնել քաղաքապետարանին (բանավոր հարցում, երբ հնարավոր չի եղել հեռախոսով կապվել քաղաքապետարանի համապատասխան պաշտոնյայի հետ): Գյուղապետարանները լիարժեք են պատասխանել իրենց ուղարկված 50 հարցումներից 24-ին (48%), որոնցից 18-ին (36%) ժամանակին, իսկ 6-ին (12%)՝ ուշացումով: 1 (2%) հարցման տրամադրվել է թերի պատասխան, 1 (2%) հարցում էլ անհիմն մերժվել է: 3 (6%) հարցում էլ հնարավոր չի եղել հասցնել գյուղապետարանին: Արդյունքում, ՏԻՄ-երին ուղարկված 100 հարցումից լիարժեք պատասխան ստացել է 59 (59%) հարցում, որոնցից 41-ը (41%)՝ ժամանակին, 18-ը (18%)՝ ուշացած, 3 (3%) հարցում ստացել է անհիմն պատասխան, 1 (1%) հարցում՝ թերի պատասխան, 1 (1%) հարցում՝ անհիմն մերժում և 4 (4%) հարցում հնարավոր չի եղել հասցնել ՏԻՄ-ին:

2012թ. կատարած ԻԱԿ-ի մեկ այլ վերլուծության շրջանակում տեղեկություն ստանալու հարցումներ ուղարկվեցին 48 քաղաքապետարանների: Այս 48 հարցումներից անպատասխան են մնացել 8-ը (16.5%): Եվս 6 հարցման տրամադրվել է թերի պատասխան (12.5%), իսկ 1 հարցում (2%) ստացել է անհիմն պատասխան: Թերի և անհիմն պատասխաններ տրամադրած, ինչպես նաև հարցումներն անպատասխան թողած 15 քաղաքապետարաններին ուղարկվել են կրկնակի հարցումներ, որոնցից 6-ը (կրկնակի հարցումների 40%) կրկին պատասխան չեն ստացել: Այսպիսով, 64 հարցումներից անպատասխան են մնացել 14-ը (22%): Եթե համեմատենք 2011թ.-ի մոնիտորինգի արդյունքների հետ, ապա անպատասխան մնացած հարցումների ցուցանիշը շատ քիչ է փոխվել 2011-ին՝ 100 հարցման 32%-ը, 2012-ին՝ 64 հարցման 22%-ը: Սա մտահոգիչ ցուցանիշ է:

Ինչպես նշվեց՝ քաղաքապետարաններին ուղարկվել է 64 հարցում, որոնց արդյունքում պատասխան ստացել է 50-ը (78%): Նշենք նաև, որ Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի քաղաքապետարաններին ուղարկված և պատասխան ստացած 50 հարցումներից միայն 34-ին (պատասխան ստացած հարցումների 68%) է տրամադրվել ժամանակին պատասխան, իսկ 16-ի (պատասխան ստացած հարցումների 32%) դեպքում օրենքով սահմանված ժամկետները խախտվել են:

Այսպիսով, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում տեղեկատվության ազատության իրավունքի իրականացման ոլորտում առկա հիմնական խնդիրներն են լուռ մերժումները (անպատասխան մնացած հարցումները), հարցումներին պատասխանելու ժամկետները և լիարժեք պատասխանների ապահովումը:

2008թ.-ից ԻԱԿ-ը Քաղաքացիական ծառայության խորհրդի հետ համատեղ իրականացնում է քաղաքացիական և համայնքային ծառայողների վերապատրաստում: Միայն 2011-2012թթ. Տեղեկատվության ազատության կրթական կենտրոնում 400 համայնքային ծառայող է գիտելիք ստացել տեղեկատվության ազատության վերաբերյալ: Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի կողմից իրականացվող համայնքային ծառայողների վերապատրաստման այս դասընթացների ժամանակ հենց համայնքային ծառայողների կողմից մի շարք օրինակներ են ներկայացվել, որոնք ցույց են տալիս ՏԱ իրավունքի և գյուղական կյանքի հնարավոր հակասությունները:

Այսպես, երբ վերապատրաստման ընթացքում ԻԱԿ փորձագետը ներկայացնում էր, որ հատկապես տեղական ինքնակառավարման մարմիններում չի պահպանվում տեղեկություն ստանալու հարցումներին պատասխանելու համար օրենքով սահմանված 5-օրյա ժամկետը, պատասխանները տրամադրվում են ուշացումով, վերապատրաստման մասնակից համայնքային ծառայողներից մեկը հակաճառել է՝ ասելով, որ իրենց մարզում գյուղ կա, որտեղ «երբ հերթը հասնում է գյուղապետին, նա է անասուններին տանում սար, արոտի» և կարող է 1 շաբաթ բացակայել գյուղից: Բնականաբար, նման կենցաղ ունեցող գյուղում դժվար թե գործի այնպիսի վարչական համակարգ, որ գյուղապետն անասուններին արոտ տանելուց առաջ իրեն ժամանակավոր փոխարինող նշանակի:

Մեկ այլ դեպքում էլ կրկին ժամկետների մասին խոսելիս վերապատրաստման մեկ այլ մասնակից նշել է, որ իրենց մարզում գյուղապետ ունեին, որը պաշտոնավարման ընթացքում գնացել էր արտագնա աշխատանքի՝ «խոպան»: Այս դեպքում արդեն խոսքը գնում է ոչ թե գյուղից 1 շաբաթ, այլ մի քանի շաբաթ և անգամ ամիս բացակայելու մասին: Նմանատիպ մի դեպք վերապատրաստման մեկ այլ մասնակից է հիշել, երբ գյուղապետը մի կամ մի քանի շաբաթով գնում է գյուղից՝ այլ բնակավայրում տրակտորիստ աշխատելու համար:

Ըստ ԻԱԿ-ի կազմակերպած վերապատրաստումների մասնակիցների՝ առանձին խնդիր է նաև այն, որ ոչ բոլոր գյուղական համայնքներում կան փոստային բաժանմունքներ, և նամակ ուղարկելու համար պետք է հարևան բնակավայր գնալ: Ոստի, փաստացի այն իրավիճակում, երբ նման փոքր գյուղերում գրագրություն չկա, տեղեկություն ստանալու հարցման պատասխանը կարող է նաև լրացուցիչ մի քանի օր «սպասել», մինչև մի քանի նամակ հավաքվի հարևան բնակավայր գնալու համար կամ գյուղացիներից որևէ մեկը հարևան բնակավայրում այցելելու լինի: Նմանատիպ փոքր բարձրադիր գյուղերում խնդիրն ավելի է սրվում ձմռանը, երբ գյուղի ճանապարհները կարող են տևական ժամանակ տեղումների պատճառով փակ մնալ:

Նշենք, որ գյուղական համայնքներ կան, որոնց տարեկան բյուջեն չի գերազանցում 7 մլն դրամը: Սա նույնպես մարզապետարաններում և քաղաքապետարաններում աշխատող քաղաքացիական և համայնքային աշխատողների ներկայացրած օրինակներից է: Որպես օրինակ նշենք մի դեպք, երբ համայնքային ծառայողներից վերապատրաստման ժամանակ պատմել է, թե իրենց մարզի մի գյուղում ձմռանը բոլոր բնակիչները «փակում են գյուղը» և իջնում հարևան գյուղ՝ ձմեռն անցկացնելու:

Թեև ներկայացված օրինակները յուրահատուկ էին և մասնավոր, սակայն փոքր Հայաստանում 10-20 առկա նման օրինակները, համակցվելով ՏԻՄ-երում ՏԱ ընդհանուր խնդիրների հետ, արդեն բավական են, որպեսզի բացասաբար ազդեն ՏԱ դրական վիճակագրության վրա:

Այժմ մասնավորից կրկին անցում կատարենք Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի պրակտիկայում վերհանված ընդհանուր խնդիրներին: ԻԱԿ-

ի պրակտիկան ցույց է տվել, որ մարզերում, հատկապես գյուղական համայնքներում, իրական խնդիր է համացանցի առկայությունը: «Շատ գյուղապետարաններում անգամ համակարգիչ չկա, էլ ի՞նչ խոսենք ինտերնետի մասին» այսպիսի արտահայտությամբ բազմիցս են համայնքային ծառայողները ներկայացրել գյուղերում տիրող իրավիճակը: Այսպիսով, նաև խիստ դժվարանում է ՏԻՄ-երի կողմից տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման գործընթացը: Սա տեղեկատվության ազատության առավել կարևոր բաղադրիչն է, երբ մարմինը սեփական նախաձեռնությամբ է հրապարակում իր տնօրինման տակ գտնվող տեղեկությունները:

Այս դեպքում առավելագույնը գյուղապետարանի պատին փակցված տեղեկությունն է հասանելի միայն գյուղի բնակչին: Թեև տեղեկատվական տեխնոլոգիաների վիճակը քաղաքապետարաններում գյուղական համայնքների համեմատ ավելի բարվոք է, սակայն այստեղ նույնպես իրավիճակը հեռու է բավարարից: Ինտերնետային կայքէջ իրենց թույլ են տալիս քաղաքները, սակայն սպասարկել այդ ինտերնետային կայքն այն մակարդակով, որ դառնա տեղեկատվության լիարժեք աղբյուր՝ էլ ավելի քչերը հնարավորություն ունեն: Շատ քաղաքապետարաններ անգամ ներքին ցանց չունեն՝ աշխատակիցների աշխատանքն առավել արդյունավետ և արագ դարձնելու համար:

Ներկայացնենք մի քանի տվյալ ՏԻՄ-երում պաշտոնական կայքերի առկայության վերաբերյալ: «Տեղեկատվական համակարգերի զարգացման և վերապատրաստման կենտրոն» ՀԿ-ի տվյալներով՝ այսօր Հայաստանում կայք ունեն մոտ 80 տեղական ինքնակառավարման մարմիններ 900-ից: Ընդ որում, մեծամասնությունը քաղաքային համայնքներն են: Այս կայքերի մեծ մասը ստեղծվել է հենց «Տեղեկատվական համակարգերի զարգացման և վերապատրաստման կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից: Սա վկայում է, որ սեփական նախաձեռնությամբ ՏԻՄ-երն իրենց համար կայքեր չեն ստեղծում, ինչի պատճառով էլ այսօր հրապարակայնության ապահովման ինտերնետի ընձեռած հնարավորությունները դուրս են մնացել ՏԻՄ-երի տեսադաշտից և օգտագործվում են բացառապես ՀԿ-ների նախաձեռնությամբ, նրանց ակտիվության շնորհիվ՝ պետական կառավարման և/կամ միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ:

Հարկ է նշել, որ տեղական ինքնակառավարման մարմիններում էլեկտրոնային տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրման խնդիրն արձանագրվել է նաև «Բաց կառավարման գործընկերություն» նախաձեռնությունում Հայաստանի Հանրապետության մասնակցության գործողությունների ծրագրում: Ըստ այդ ծրագրի՝ 2012-2014 թթ-ին նախատեսվում է ՀՀ բոլոր 48 քաղաքային համայնքներում ներդնել «Mulberry» համակարգը, որը էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության համակարգ է և արդեն կիրառվում է ՀՀ նախարարություններում և մարզպետարաններում:

Տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման հարցը գոնե մասամբ լուծելու, տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սեփական նախաձեռնությամբ տեղեկատվության հրապարակումը խթանելու համար՝ ԻԱԿ-ը համայնքներին՝ գյուղական և քաղաքային, տրամադրում է տեղեկատվական ցուցատախտակներ՝ համայնքին առնչվող պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունները փակցնելու համար: 2007թ. մինչ օրս ԻԱԿ-ը ՀՀ 57 համայնքներում տեղադրել է 270 տեղեկատվական ցուցատախտակ, որոնց միջոցով տեղական ինքնակառավարման մարմինները պետք է հրապարակեն իրենց տնօրինման տակ գտնվող տեղեկատվությունը: Այս տեղեկատվական ցուցատախտակները տեղական ինքնակառավարման մարմինների համար պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունները մատչելի դարձնելու ճկուն, ոչ ծախսատար և արդյունավետ միջոց են:

ՏԱ ոլորտի թերևս ամենալուրջ խնդիրը՝ հրապարակայնության մշակույթի բացակայությունն է: Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի վերապատրաստումները և ուսուցումները գալիս են վկայելու, որ դեռևս շատ գյուղապետեր, համայնքային ծառայողներ իրենց գյուղի կամ քաղաքի բյուջեն, համայնքի ղեկավարի որոշումները կամ ՏԻՄ-ի վերաբերյալ այլ տեղեկություններ համարում են միայն իրենցը, իրենց սեփականությունը և պատրաստ չեն դա տրամադրել այլ բնակավայրի բնակչի: Մի մասն էլ պատրաստ է տրամադրել, եթե այլ բնակավայրի բնակիչը հիմնավորի, թե «ինչի՞նչ է պետք ուրիշի համայնքի տեղեկությունը»: Դեռևս շատ դժվար է ձևավորվում այն մտածելակերպը, որ տեղեկությունները ձևավորվում են հասարակության համար և պատկանում են հասարակու-

թյան յուրաքանչյուր անդամի՝ անկախ նրանից, թե որտեղի բնակիչ է, իսկ գյուղապետը ի պաշտոնե գյուղի սեփականատերը չէ:

Հարկ է ամեն դեպքում նշել, որ չնայած տեղական ինքնակառավարման մարմիններում տեղեկատվության ազատության իրավունքի իրականացման ոչ այնքան դրական վիճակագրությանը՝ ամեն դեպքում վերջին 3-4 տարիների ընթացքում SU վիճակն էականորեն փոխվել է ՏԻՄ-երում դեպի լավը: Շատ քաղաքապետարաններ և գյուղապետարաններ սկսել են աշխատել հրապարակային, տեղեկատվության ազատության իրավունքի սկզբունքների համաձայն: Այդ է վկայում 2011թ.-ին ԻԱԿ-ի իրականացրած մոնիտորինգը, որի արդյունքում Օշականի գյուղապետարանը լիարժեք և ժամանակին պատասխան էր տրամադրել իրեն հասցեագրված բոլոր 5 հարցումներին: Նշենք, որ Օշականի գյուղապետը լավագույնն էր ոչ միայն ՏԻՄ-երի շրջանում, այլ մոնիտորինգի ենթարկված բոլոր 50 պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման և հանրային նշանակության մարմինների մեջ:

Այսպիսով, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում թեև դեռևս վաղ է SU վիճակը գնահատել բավարար, սակայն կարելի է ընդհանուր առմամբ համարել դրականորեն զարգացող:

Միջոցառումներ՝ ուղղված տեղական ինքնակառավարման մարմիններում տեղեկատվության ազատության իրավունքի իրականացմանը

Իր 11-ամյա գործունեության ընթացքում Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը բազմաթիվ միջոցառումներ է իրականացրել՝ ուղղված հենց տեղական ինքնակառավարման մարմիններում տեղեկատվության ազատության իրավունքի իրականացմանը:

Նախ, Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը իրականացնում է իրավական խորհրդատվություն քաղաքացիների համար տեղեկատվության ազատության իրավունքի վերաբերյալ: Շատ դեպքերում հենց մարզերի բնակիչներն են դիմում Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի օգնությանը՝ հեռախոսով ստանալով խորհրդատվություն, ինչպես նաև, անգամ հեռախոսային խորհրդատվության արդյունքում, մարզի բնակիչի խնդրանքով ԻԱԿ-ը կարող է կազմել հարցում այդ բնակիչի համար:

ԻԱԿ-ը նաև իրականացնում է ռազմավարական

դատավարություններ՝ պաշտպանելով տեղեկատվության ազատության իրավունքը դատական կարգով (<http://foi.am/hy/all-cases/>): SU մասին դատական գործերը դրականորեն են ազդում տեղեկատվության ազատության վիճակի վրա՝ զերծ պահելով պաշտոնյաներին խախտում կատարելուց: Դատական գործեր նախաձեռնելիս նույնպես Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը մշտապես ուշադրության կենտրոնում է պահում տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեությունը: Այսպես, ԻԱԿ-ի նախաձեռնած 37 դատական գործերից 13-ը գյուղապետարանների և քաղաքապետարանների դեմ են, ինչպես նաև 3 գործ մարզպետարանների դեմ: Նշենք, որ դատական գործեր նախաձեռնելուց հետո էլ ԻԱԿ-ը շարունակում է ուշադրության կենտրոնում պահել պատասխանող կողմ հանդիսացող գյուղապետարանին կամ քաղաքապետարանին: Պրակտիկան ցույց է տալիս, որ որպես կանոն այն տեղական ինքնակառավարման մարմինները, որոնք դատարանում են հայտնվում SU իրավունքը խախտելու համար, այդուհետ տեղեկատվության ազատության ոլորտում կտրուկ դեպի դրական են փոխում իրենց աշխատանքը:

Այս ենթատեքստում անհրաժեշտ է նշել ԻԱԿ-ն ընդդեմ Ելփինի գյուղապետի դատական գործը, որը բացառիկ էր: 2009թ.-ին տեղի ունեցած այս գործով ՀՀ վարչական դատարանը դատական պրակտիկայում աննախադեպ վճիռ կայացրեց՝ բավարարելով Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի հայցը՝ պաշտոնատար անձին տեղեկատվություն չտրամադրելու համար վարչական պատասխանատվության ենթարկելու պահանջի մասով, որի արդյունքում Վայոց ձորի մարզի Ելփինի գյուղապետ Խորեն Ավետիսյանը պարտավորեցվեց 50.000 ՀՀ դրամ տուգանք մուծել՝ պահանջվող տեղեկատվությունը ԻԱԿ-ին ժամանակին չտրամադրելու համար: Ի դեպ, սա Հայաստանում առաջին դատական նախադեպն էր, որով պաշտոնյան ենթարկվեց վարչական տուգանքի՝ պարտավորվելով վճարել սեփական գրպանից:

Ինչպես արդեն նշվեց, ԻԱԿ-ը խթանում է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սեփական նախաձեռնությամբ տեղեկատվության հրապարակումը, որն իրականացվում է ՏԻՄ-երում տեղեկատվական ցուցատախտակներ տեղադրելու միջոցով:

Տեղեկատվության ազատության իրավունքի իրականացման խթանման համար կարևոր նշանակություն ունի նաև բացասականի արձանագրումը և դրականի գնահատումը: Այդ նպատակով ԻԱԿ-ը մշտապես ուշադրության կենտրոնում է պահում տեղական ինքնակառավարման մարմինների՝ ՏԱ ոլորտում ունեցած դրական և բացասական քայլերը: Մասնավորապես, ԻԱԿ-ը շարունակաբար տեղեկություն ստանալու հարցումներ է ուղարկում տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, պատասխանների բովանդակության և տրամադրման ժամկետների հիման վրա իրականացնում է վերլուծություններ և հրապարակում դրանք՝ մատնանշելով ՏԱ ոլորտում աշխատանքի լավագույն և վատագույն արդյունքներն արձանագրած ՏԻՄ-երին:

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը ՏԱ ոլորտում ՏԻՄ-երի աշխատանքի գնահատականը տալիս է նաև այդ ՏԻՄ-երի ղեկավարներին եռամսյակային և տարեկան սև և սպիտակ ցուցակներում ներառելով: Սև ցուցակում ներառվում են այն պաշտոնյաները, ովքեր խախտում են ՏԱ իրավունքը, իսկ սպիտակ ցուցակում այն պաշտոնյաները՝ ովքեր սև ցուցակում հայտնվելուց հետո վե-

րանայում են իրենց գործելաոճը, վերացնում ՏԱ իրավունքի խախտումները և աշխատում բաց և հրապարակային: 2012թ.-ի անցած 3 եռամսյակների ընթացքում ԻԱԿ-ի սև ցուցակում հայտնվել են Վարդենիսի և Վանաձորի քաղաքապետերը: ՏԱ ոլորտում ՏԻՄ-երի դրական կամ բացասական աշխատանքն ԻԱԿ-ն արձանագրում է նաև ՏԱ ամենամյա մրցանակաբաշխության շրջանակներում: Պատահական չէ, որ 10 անգամ անցկացվել է ՏԱ մրցանակաբաշխություն, որոնց ժամանակ 3 քաղաքապետարան համարվել են ամենափակ և գաղտնի գերատեսչություն, ևս 3 քաղաքապետարան և 1 գյուղապետարան ճանաչվել են որպես տարվա ամենաբաց գերատեսչություն:

Քրեական գործերով տեղեկատվության տրամադրման կանոններ

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը և ՀՀ գլխավոր դատախազությունը համատեղ ԱՄՆ ՄՁԳ աջակցությամբ իրականացվող «Տեղեկատվության մատչելիությունը համայնքային մասնակցության համար» ծրագրի շրջանակում մշակել են քրեական գործերով տեղեկատվություն տրամադրելու կանոններ, որոնք հաստատվել են 2012թ. դեկտեմբերի 28-ին ՀՀ գլխավոր դատախազ Աղվան Հովսեփյանի հրամանով:

Կանոններն ուղղված են քրեական դատավարության վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիության ապահովմանը, այդ գործընթացում ՁԼՄ-ի հետ համագործակության արդյունավետության բարձրացմանը:

Քրեական գործերով տեղեկատվություն տրամադրելու կանոնները մշակելու ընթացքում ուսումնասիրվել է միջազգային փորձը: Այդ նպատակով ՀՀ գլխավոր դատախազության և Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի փորձագետներն աշխատանքային այցով եղել են Ստրասբուրգում՝ ոլորտի մասնագետների հետ հանդիպելու և քրեական գործերով տեղեկատվության տրամադրման և սահմանափակումների առանձնահատկությունները քննարկելու նպատակով: Նշենք նաև, որ ԵԱՀԿ Երևանի գրասենյակի աջակցությամբ այս կանոնները ուսումնասիրվել, փորձաքննության են ենթարկվել նաև միջազգային փորձագետների կողմից, որոնց ներկայացրած առաջարկներն ու դիտարկումները հաշվի են առնվել փաստաթղթի լրամշակման փուլում: Փաստաթուղթը նաև դրվել է հանրային քննարկման:

«Առավուտ» օրաթերթի իրավական էջի պատասխանատու Ռուզան Մինասյանը նշում է, որ քրեական գործերով տեղեկատվություն տրամադրելու կանոնների հստակեցումը կօգնի հատկապես իրավական թեմաներ լուսաբանող նոր սերնդի լրագրողներին. «Անձամբ ինձ այդ «խաղի կանոնները» ծանոթ էին: Այստեղ դրականն այն է, որ դատախազությունը, ելնելով հանրային շահի սկզբունքից, պատրաստակամություն է ցույց տվել քրեական գործերի լուսաբանման ժամանակ տրամադրել «թույլատրելի» տեղեկատվությունից ավելի շատ ինֆորմացիա»:

«Սա աննախադեպ պրակտիկա է, երբ իրավապահ մարմինները, համագործակցելով հասարակական

կառույցի հետ, մշակում և ընդունում են տեղեկատվության ազատությանն ու հրապարակայնությանն ուղղված փաստաթուղթ: Վստահ ենք, որ դատախազության մարմինները այս փաստաթուղթը արդյունավետորեն կկիրառեն իրենց ամենօրյա աշխատանքում: Ինչպես նաև հուսով ենք, որ այս փորձը կներդրվի նաև ՊՆ և ոստիկանության համակարգերում», -նշում է Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի նախագահ Շուշան Դոյդոյանը:

ՀՀ գլխավոր դատախազ Աղվան Հովսեփյանն իր 28.12.2012թ «Քրեական գործերով տեղեկություն տրամադրելու կանոնները հաստատելու մասին» հրամանում անդրադարձել է տեղեկություն ստանալու իրավունքի երաշխավորման անհրաժեշտությանը, ինչպես նաև հանրությանը քրեական դատավարության և, մասնավորապես, դատախազության գործունեության վերաբերյալ տեղեկություն հաղորդելու կարևորությանը: Կանոնների կատարման վերահսկողությունը ՀՀ գլխավոր դատախազը վերցրել է անձամբ իր վրա:

«Քրեական դատավարության վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման կանոնակարգումն այլևս անհրաժեշտություն էր, -կարծում է ՀՀ գլխավոր դատախազի խորհրդակցական Սոնա Տռուզյանը,- քանի որ ամենօրյա աշխատանքի ընթացքում առնչվում էինք բազում խնդիրների՝ կապված քաղաքացիների սահմանադրական իրավունքների իրացման հետ: Դատախազությունն իրականացնում է քրեական քաղաքականությունը, ապահովում հսկողությունը հետաքննության և նախաքննության օրինականության նկատմամբ և շատ կարևոր է, որ ապահովվելով այդ գործառույթների իրականացման հրապարակայնությունը պահպանվեն մարդու իրավունքները և չհրապարակվեն անձնական կյանքին վերաբերող տեղեկություններ, չօգտագործվեն այնպիսի որակումներ, որոնք կխախտեն մեղադրյալի անմեղության կանխավարկածը կամ կվտանգեն

հանցագործությունների բացահայտումն ու կանխումը: Եվ հակառակը, նախաքննության գաղտնիք ձևակերպմամբ անհարկի չսահմանափակվի քաղաքացու տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը: Յուրաքանչյուր գործնական կիրառման ընթացքում այն

լրագրողներին զերծ կպահի պետական հիմնարկի պատասխանատու աշխատակցի կողմից հնարավոր կամայականություններից, ինչպես նաև նվազագույնի կհասցնի չարաշահումները»:

Հ Ր Ա Մ Ա Ն

ՔՐԵԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՎ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հարգելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ամրագրված անձի խոսքի ազատության իրավունքը՝ ներառյալ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը, ինչը ժողովրդավարական հասարակության կարեւորագույն հիմնաքարերից մեկն է, և, միաժամանակ, ընդգծելով այդ իրավունքի չարաշահման անթույլատրելիությունը,

Կարևորելով մարդու՝ տեղեկություն ստանալու իրավունքի երաշխավորման անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև հանրությանը քրեական դատավարության և, մասնավորապես, դատախազության գործունեության վերաբերյալ տեղեկություն հաղորդելու կարևորությունը,

Հիմք ընդունելով, որ անմեղության կանխավարկածի, արդար դատաքննության, ընտանիքի ու անձնական կյանքի նկատմամբ հարգանքի իրավունքը՝ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին Կոնվենցիայի 6-րդ և 8-րդ հոդվածների համաձայն, պետք է հարգվեն ժողովրդավարական հասարակությունում,

Կարևորելով արդար դատաքննության, անձնական ու ընտանեկան կյանքը հարգելու և արտահայտվելու ազատության իրավունքների հնարավոր բախումը բացառելու անհրաժեշտությունը, ինչպես նաև ընդգծելով յուրաքանչյուր դեպքում նշված իրավունքների հավասարակշռված պահպանումը,

Նկատի ունենալով, որ կոռուպցիոն հանցագործությունները լուրջ սպառնալիք են հասարակության կայունությանը և անվտանգությանը, խարխուլ են ժողովրդավարական ինստիտուտները, բարոյական արժեքներն ու արդարությունը, վտանգում կայուն զարգացումն ու օրենքի գերակայությունը,

Ելնելով դատախազության մարմինների գործունեության լուսաբանման աշխատանքների կազմակերպման արդյունավետությունը բարձրացնելու ձգտումից և կարևոր նշանակություն տալով սոցիալական հետաքրքրություններ կայացնող՝ հատկապես հասարակական հնչեղություն ունեցող հանցագործությունների բացահայտման, հետաքննության եւ նախաքննության օրինականության նկատմամբ դատախազական հսկողության մասին օպերատիվ և որակյալ տեղեկություն տրամադրելու ապահովմանը,

Սկզբունքորեն կարևոր համարելով զանգվածային լրատվության միջոցների հետ դատախազության մարմինների կայուն համագործակցության հաստատումը, ընդլայնումը և խորացումը, հասարակական միավորումների հետ սերտ կապերի պահպանումը և նկատի ունենալով այդ համագործակցության կազմակերպման սկզբունքներն ու կառուցակարգերը հստակեցնելու, ինչպես նաև դատախազության գործունեության և քննության նյութերը հրապարակման ներկայացնելու հարցերը կանոնակարգելու անհրաժեշտությունը,

Ղեկավարվելով «Դատախազության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով և 30-րդ հոդվածով՝

Հրամայում են՝

1. Հաստատել «Քրեական գործերով տեղեկություն տրամադրելու կանոնները»՝ համաձայն հավելվածի:
2. Սույն հրամանն ուղարկել Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազի տեղակալներին, Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազության ավագ դատախազներին, Հայաստանի Հան-

րապետության գլխավոր դատախազության վարչությունների և բաժինների պետերին, մարզերի, Երևան քաղաքի, Երևան քաղաքի վարչական շրջանների, կայազորների զինվորական դատախազներին, Հայաստանի Հանրապետության դատախազության աշխատակազմի ղեկավարին, «Դատախազության դպրոց» ՊՈԱԿ-ին, ՀՀ գլխավոր դատախազի խորհրդականներին եւ օգնականներին:

Արդարադատության պետական խորհրդական՝ Ա.Գ.Հովսեփյան

ՀԱՎԵԼՎԱԾ՝
Հայաստանի Հանրապետության
գլխավոր դատախազի 2012 թվականի
դեկտեմբերի 28-ի թիվ հրամանի

Կանոններ քրեական գործերով տեղեկություն տրամադրելու

1. Նպատակը
2. Իրավունքների հավասարակշռված պահպանման սկզբունքները
3. Տեղեկատվության ազատությունը քրեական դատավարության ընթացքում
4. Նախնական քննության գաղտնիքը և տեղեկատվության ազատությունը
5. Քրեական գործերով պաշտոնական հաղորդագրությունների մատչելիությունը
6. Դատախազության՝ որպես քրեական հետապնդում իրականացնող մարմնի, հրապարակային մեկնաբանությունները առանձին գործերով
7. Ձանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների հետ համագործակցությունը
8. Տեղեկության տրամադրումը ՀՀ դատախազության պաշտոնական համացանցային էջի միջոցով
9. Քրեական գործերով տեղեկատվության ազատությունը և մարդու անձնական ու ընտանեկան կյանքի գաղտնիությունը
10. Քրեական գործերով տեղեկատվության ազատությունը և մարդու պատվի ու արժանապատվության իրավունքը
11. Ամենդրության կանխավարկածը
12. Քրեական գործերով անչափահասների վերաբերյալ տեղեկության տրամադրման առանձնահատկությունները
13. Քրեական գործերով տեղեկատվության ազատությունը և վկաների, տուժողների պաշտպանությունը
14. Կոռուպցիոն հանցագործություններով տեղեկատվության ազատությունը
15. Տեղեկատվության չարաշահման արգելքը և դատաքննության ընթացքի վրա վնասակար ազդեցության կանխումը
16. Տեղեկատվության պարբերականությունը

1. Նպատակը

Քրեական գործերով տեղեկատվություն տրամադրելու կանոնները (այսուհետ՝ Կանոններ) նպատակ ունեն կանոնակարգելու քրեական դատավարության վերաբերյալ ՀՀ դատախազության կողմից (այսուհետ՝ Դատախազություն) իրականացվող տեղեկատվական քաղաքականությունը, մշակելու պաշտոնական մամուլի հաղորդագրություններին ուղղված պահանջները՝ հիմք ընդունելով Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայով (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) և Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ (այսուհետ՝ Սահմանադրություն) ամրագրված իրավունքները: Նկատի ունենալով, որ Կոնվենցիայի 6-րդ, 8-րդ և 10-րդ հոդվածներով, Սահմանադրության 21-րդ, 23-րդ և 27-րդ հոդվածներով սահմանված իրավունքները ոչ իրավաչափ գործունեության արդյունքում հնարավոր է բախվեն դատախազությունը սահմանում է իրավական չափորոշիչներ՝ նպատակ ունենալով ապահովելու մարդու իրավունքների հավասարակշռված պահպանումը քրեական դատավարության վերաբերյալ հաղորդագրություններ տարածելիս:

2. Իրավունքների հավասարակշռված պահպանման սկզբունքները

Կանոններն ուղղված են՝ քրեական դատավարության վերաբերյալ տեղեկատվություն տարածելիս ապահովելու իրավունքների հավասարակշռված պահպանումը՝ հետևյալ առանցքային սկզբունքներով.

- 1) տեղեկատվության ազատությունը,
- 2) անձնական ու ընտանեկան կյանքի իրավունքը,
- 3) անմեղության կանխավարկածը,
- 4) նախնական քննության գաղտնիությունը,
- 5) հանրային շահը:

Հաշվի առնելով Կոնվենցիայի 6-րդ, 8-րդ և 10-րդ հոդվածներով, Սահմանադրության 21-րդ, 23-րդ և 27-րդ հոդվածներով սահմանված իրավունքների բախման հավանականությունը, յուրաքանչյուր դեպքում դատախազությունը երաշխավորում է այդ իրավունքների հարգումը՝ մարդու իրավունքների գերակայության և հանրային շահի տեսանկյունից: Մարդու իրավունքներն ու ազատություն-

ները կարող են սահմանափակվել, եթե դա անհրաժեշտ է պետական անվտանգության, հասարակական կարգի պահպանման, հանցագործությունների կանխման, հանրության առողջության ու բարոյականության, այլոց սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների, պատվի և բարի համբավի պաշտպանության համար:

Դատախազությունը պարտավորվում է քրեական դատավարության, դատախազության գործունեության վերաբերյալ մամուլի հաղորդագրություններ տարածելիս պահպանել նշված սկզբունքները և իրավական նորմերը:

3. Տեղեկատվության ազատությունը քրեական դատավարության ընթացքում

Տեղեկատվության տրամադրումը հարկ է կազմակերպել այնպես, որպեսզի հանրությունը հնարավորություն ունենա, այդ թվում՝ զանգվածային լրատվության միջոցով, տեղեկություն ստանալու քրեական գործերի քննության ընթացքի մասին: Դատախազությունը պետք է պարբերաբար տեղեկություններ տրամադրի լրատվության միջոցներին՝ դատախազական գործունեության, ինչպես նաև հասարակական հնչեղություն ունեցող քրեական գործերի նախնական քննության արդյունքների մասին այն ծավալով, որքանով դրանց հրապարակումը չի վտանգի հանցագործությունների կանխմանը, քրեական գործերով նախնական քննության օբյեկտիվությանը, լրիվությանն ու բազմակողմանիությանը, արդարադատության շահերին ու անաչառությանը, չի խախտի մարդու անձնական և ընտանեկան կյանքի գաղտնիությունը, ինչպես նաև այլ անձանց պատիվն ու արժանապատվությունը և իրավունքների պաշտպանությունը: Այդուհանդերձ, նշված պայմանները չեն կարող պատճառ դառնալ մերժելու սոսկ փաստական տեղեկության տրամադրումը, և եթե նախնական քննության շահերից ելնելով, մասնավորապես՝ քրեական գործով մինչդեռ տական վարույթի նյութերը տվյալ փուլում հրապարակման ենթակա չեն, ապա քրեական գործ հարուցելու կամ ներգրավված մեղադրյալների թվի մասին տեղեկության տրամադրումն այդ հիմքերով չի կարող մերժվել:

4. Նախնական քննության գաղտնիքը և տեղեկատվության ազատությունը

Նախնական քննության տվյալները, օրենքով սահմանված կարգով, ենթակա են հրապարակման միայն գործի վարույթն իրականացնող մարմնի թույլտվությամբ:

Մինչդատական վարույթի ընթացքում, դատախազությունը, հնարավորության դեպքում, պետք է աջակցի ՋԼՄ-ներին տեղեկություն տրամադրելու հարցում՝ արձանագրելով, որ տրամադրվող տեղեկությունը նախնական է՝ հիմնված այդ պահին վարույթն իրականացնող մարմնի ձեռք բերած փաստական տվյալների վրա: Դատախազությունը կարող է չհրապարակել ՋԼՄ-ների կողմից հարցվող տեղեկությունը, եթե դրա հրապարակումը կարող է վտանգել նախնական քննության օբյեկտիվությունը, բազմակողմանիությունը, լրիվությունը, դատավարության մասնակիցների անվտանգությունը, անմեղության կանխավարկածը, խախտել այլ անձանց իրավունքները, պատիվն ու արժանապատվությունը, անձնական ու ընտանեկան կյանքը:

Նախնական քննության ավարտի, որպես մեղադրյալ ներգրավված անձանց թվի, մեղադրական եզրակացությունը հաստատելու մասին տեղեկությունը պետք է տրամադրվի՝ կատարված հարցման հիման վրա, օրենքով սահմանված ժամկետում: Մինչդատական վարույթի փուլում դատախազությունը կարող է չհրապարակել կասկածյալի, մեղադրյալի անուն-ազգանունը՝ սույն Կանոնների 3-րդ կետով նախատեսված հիմքերի առկայության պայմաններում:

5. Քրեական գործերով պաշտոնական հաղորդագրությունների մատչելիությունը

Մինչդատական վարույթի ընթացքում քրեական գործի վերաբերյալ հրապարակման ենթակա տեղեկությունը համապատասխան մարմինները պետք է առանց խտրականության մատչելի դարձնեն բոլոր այն լրագրողներին եւ լրատվության միջոցներին, ովքեր դիմել են նույն տեղեկությունը ստանալու համար: Եթե դատախազությունը սեփական նախաձեռնությամբ տեղեկություն է հրապարակում իր գործունեության, կամ որևէ քրեական գործի, կամ նյութերի վարույթի ընթացքի վերաբերյալ, ապա այդպիսի տեղեկությունը պետք է

տրամադրվի բոլորին՝ առանց խտրականության՝ հաղորդագրությունների, մամլո ասուլիսների, լիազորված պաշտոնատար անձի միջոցով:

6. Դատախազության՝ որպես քրեական հետապնդում իրականացնող մարմնի առանձին գործերով հրապարակային մեկնաբանությունները

Նկատի ունենալով, որ դատախազը, Սահմանադրությամբ իրեն վերապահված գործառույթների շրջանակներում, իրականացնում է նաև քրեական հետապնդում, դատարանում պաշտպանում մեղադրանքը՝ դատաքննության ընթացքում հետազոտված ապացույցների վրա հիմնված իր ներքին համոզմամբ, ուստի առանձին քրեական գործերով նրա ներկայացրած մեկնաբանությունները կամ դրանց վերաբերյալ տարածվող մամուլի հաղորդագրությունները չեն կարող գնահատվել որպես անմեղության կանխավարկածի խախտում:

Այդուհանդերձ, յուրաքանչյուր նման դեպքում պետք է արձանագրվի, որ հրապարակվածը դատախազի ներքին համոզմունքն է՝ հիմնված գործով ձեռք բերված ապացույցների վրա՝ խուսափելով մեղադրյալին կամ անբաստանյալին որպես հանցագործ ներկայացնող գնահատականներից:

7. Ձանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների հետ համագործակցությունը

Դատախազությունը միասնական համակարգ է, և զանգվածային լրատվության միջոցների հետ համագործակցությունն ապահովվում է ՀՀ գլխավոր դատախազության՝ զանգվածային լրատվության միջոցների հետ համագործակցության համար պատասխանատու անձի (այսուհետ՝ Պատասխանատու անձ) միջոցով:

Պատասխանատու անձ, հնարավորինս օպերատիվ, պետք է տեղեկացված լինի այնպիսի քրեական գործերի կամ դատախազական գործունեության արդյունքների մասին, որոնք հնարավոր է արժանանան հասարակության կամ միջազգային հանրության, հասարակական կազմակերպությունների և զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների ուշադրությանը, ունենան հասարակական հնչեղություն:

Դատախազության կառուցվածքային և տարածքային ստորաբաժանումների կողմից սահմանադրական լիազորությունների իրականացման, ինչ-

www.foi.am

պես նաև նրանց կողմից կատարված ուսումնասիրությունների, ամփոփումների վերաբերյալ, Կանոններին համապատասխան, զանգվածային լրատվության միջոցներին տեղեկություն տալու նպատակահարմարության, ժամկետի և ծավալի հարցը որոշում են այդ ստորաբաժանումները ղեկավարող դատախազները:

Դատախազական գործունեությանը վերաբերող նյութերը հրապարակելու հարցը լուծելիս անհրաժեշտ է՝

- կշռադատված մոտեցումն ապահովել հրապարակման ներկայացվող նյութերի ընտրության նկատմամբ,
- խստորեն ղեկավարվել մարդու անձնական և ընտանեկան կյանքը անօրինական միջամտությունից, պատիվն ու բարի համբավը ոտնձգությունից պաշտպանելու իրավունքի հիմնադրույթներով,
- ապահովել զանգվածային լրատվության միջոցներում լուսաբանման համար նախատեսված նյութերի ու տվյալների մանրակրկիտ ստուգումը՝ բացառելով պետական կամ օրենքով պաշտպանվող այլ գաղտնիքների հրապարակումը,
- գերծ մնալ կանխակալ կարծիք հայտնելուց:

Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազության անունից պաշտոնական հաղորդագրությունները զանգվածային լրատվության միջոցներին են տրամադրվում բացառապես Պատասխանատու անձի միջոցով՝ Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազի համաձայնությամբ:

Պաշտոնական հաղորդագրությունների նախապատրաստման համար անհրաժեշտ նյութերը և դրանց նախագծերը մամուլի քարտուղարին են ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատախազի տեղակալները, դատախազության կառուցվածքային և տարածքային ստորաբաժանումները ղեկավարող դատախազները:

Հրապարակման համար տրամադրված տեղեկատվության ճշգրտության համար պատասխանատվություն են կրում մամուլի քարտուղարին տեղեկություն տրամադրած անձինք:

Մամուլի հաղորդագրությունները պատրաստելիս, հնարավորության դեպքում, կարող են ամբողջու-

թյամբ ներկայացվել կամ օգտագործվել մեջբերումներ՝ քրեական գործ հարուցելու, որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին որոշումներից կամ քրեական գործով ձեռք բերված այլ փաստաթղթերից, նյութերից՝ ապահովելով համապատասխան հղումը:

Մամուլի, ռադիոյի և հեռուստատեսության համար նախատեսված՝ դատախազության գործունեությունը լուսաբանող նյութերը պետք է լինեն պատշաճ կարգով ստուգված և իրավաբանորեն անթերի:

8. Տեղեկության տրամադրումը ՀՀ դատախազության պաշտոնական համացանցային էջի միջոցով

Դատախազությունը «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով հանրությանը տեղեկացնում է իր գործունեության մասին այնքանով, որքանով դա չի հակասում մարդու և քաղաքացու իրավունքներին, ազատություններին և օրինական շահերին, ինչպես նաև պետական և օրենքով պաշտպանվող այլ գաղտնիքների պահպանությանը: Գլխավոր դատախազը յուրաքանչյուր տարի Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողով և Հանրապետության Նախագահին է ներկայացնում հաղորդում՝ դատախազության նախորդ տարվա գործունեության մասին:

Դատախազությունը պետք է միջոցներ ձեռնարկի նշված հաղորդումը, ինչպես նաև սեփական նախաձեռնությամբ հրապարակվող կամ հանրային ուշադրության կենտրոնում գտնվող հարցերի վերաբերյալ տարածվող տեղեկատվությունը հասանելի դարձնելու բոլորին՝ հնարավորության դեպքում ապահովելով դրանց տեղադրումը ՀՀ դատախազության համացանցային էջում:

9. Քրեական գործերով տեղեկատվության ազատությունը և մարդու անձնական ու ընտանեկան կյանքի գաղտնիությունը

Քրեական գործերով տեղեկություն տրամադրելիս հարկ է ղեկավարվել Սահմանադրությամբ, ըստ որի յուրաքանչյուր ոք ունի տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու և տարածելու իրավունք, ինչպես նաև յուրաքանչյուր ոք ունի անձնական ու ընտանեկան կյանքի նկատմամբ հարգանքի իրավունք: Առանց անձի համաձայնության չի կարելի նրա վերաբերյալ հավաքել, պահպանել, օգտագործել կամ տարածել այլ տեղեկություններ, քան նախատեսված է օրենքով: Դատա-

խազությունը պետք է քրեական դատավարության ընթացքի վերաբերյալ տեղեկություններ տարածելիս պահպանի նաև անձի, այդ թվում՝ դատավարության մասնակիցների անձնական և ընտանեկան կյանքի գաղտնիության իրավունքը և խուսափի անձնական կյանքի վերաբերյալ տեղեկություններ հրապարակելուց:

10. Քրեական գործերով տեղեկատվության ազատությունը և մարդու պատվի ու արժանապատվության իրավունքը

Մարդու արժանապատվությունը՝ որպես նրա իրավունքների ու ազատությունների անքակտելի հիմք, հարգվում և պաշտպանվում է պետության կողմից: Քրեական դատավարության ընթացքի վերաբերյալ տեղեկություններ տարածելիս կամ հրապարակային մեկնաբանություններ ներկայացնելիս՝ դատախազությունը պետք է զերծ մնա այնպիսի որակումներից, մեկնաբանություններից, որոնք կարող են արատավորել անձի պատիվն ու արժանապատվությունը, կամ իրավաբանական անձանց գործարար համբավը: Որպես ելակետ պետք է ընդունել, որ ստույգ փաստերի վրա հիմնված (բացառությամբ բնական արատների) կամ գերակա հանրային շահով պայմանավորված հայտարարությունները չեն կարող դիտարկվել որպես մարդու պատիվն ու արժանապատվությունն արատավորող տեղեկության տարածում:

11. Անմեղության կանխավարկածը

Հանցագործության համար մեղադրվողը համարվում է անմեղ, քանի դեռ նրա մեղավորությունն ապացուցված չէ օրենքով սահմանված կարգով՝ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով:

Անմեղության կանխավարկածի սկզբունքի նկատմամբ հարգանքը արդար դատավարության իրավունքի անքակտելի մասն է: Ընթացքի մեջ գտնվող քրեական գործերի վերաբերյալ կարծիքներ ու տեղեկություն ՁԼՄ-ներին կարող է տրամադրվել կամ հաղորդվել միայն այն դեպքում և այն ծավալով, եթե դա չի վտանգում կասկածյալի կամ մեղադրյալի անմեղության կանխավարկածը: Եթե, այդուհանդերձ, դատախազությունը մինչդատական վարույթի փուլում որոշել է տեղեկություն տրամադրել սեփական նախաձեռնությամբ կամ ՁԼՄ-ներից ստացված հարցումների հիման վրա, ապա, միաժամանակ, պետք է խուսափի կասկածյալին կամ

մեղադրյալին ձեռնաշղթաներով ցուցադրելուց կամ որպես հանցագործ ներկայացնելու ցանկացած այլ եղանակից:

Մինչդատական վարույթի ընթացքում քրեական գործի վերաբերյալ դատախազության կողմից տարածվող մամուլի հաղորդագրությունները պետք է պարունակեն ծանուցում՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

«Հանցագործության մեջ կասկածվողը կամ մեղադրվողը համարվում է անմեղ, քանի դեռ նրա մեղավորությունն ապացուցված չէ սույն օրենսգրքով սահմանված կարգով՝ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով»:

12. Քրեական գործերով անչափահասների վերաբերյալ տեղեկության տրամադրման առանձնահատկությունները

Դատախազական գործունեության կամ քրեական գործերի դատավարության վերաբերյալ տեղեկություն տրամադրելիս հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի անչափահասների իրավունքների պաշտպանությանը: Մինչդատական վարույթի փուլում դատախազությունը պետք է ձեռնպահ մնա անչափահաս կասկածյալի, մեղադրյալի, տուժողի կամ վկայի ինքնությունը, անուն-ազգանունը հրապարակելուց: Բոլոր դեպքերում դատախազությունն իր իրավասությունների շրջանակներում պետք է կանխի այն վտանգավոր հետևանքները, որոնք կարող են հանգեցնել անչափահասի ինքնության հրապարակումը, կամ որոնք կարող են խոչընդոտել նրա՝ հասարակությանը վերաինտեգրվելուն:

13. Քրեական գործերով տեղեկատվության ազատությունը եւ վկաների, տուժողների պաշտպանությունը

Քրեական գործերի վերաբերյալ տեղեկություն տրամադրելիս վկաների, տուժողների ինքնությունը չպետք է հրապարակվի, եթե դա վտանգում է նրանց կյանքն ու անվտանգությունը:

Վկաների և տուժողների ինքնությունը կարող է գաղտնազերծվել, եթե վկան կամ տուժողը նախապես տվել են իրենց համաձայնությունը, կամ նրանց ցուցմունքի բովանդակության հրապարակումն ունի հանրային կարևորություն, կամ նրանք արդեն իսկ հանդես են եկել տվյալ քրեական գործի վերաբերյալ հրապարակային ելույթներով:

14. Կոռուպցիոն հանցագործություններով տեղեկատվության ազատությունը

Դատախազությունն իր լիազորությունների շրջանակներում պետք է հնարավորինս ապահովի հատկապես կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության արդյունքների հրապարակայնությունը, աջակցի քաղաքացիական հասարակության ներգրավմանը կոռուպցիայի դեմ պայքարում:

Հանրային շահի առկայության պայմաններում դատախազությունը պետք է միջոցներ ձեռնարկի ապահովելու կոռուպցիոն հանցագործությունների կապակցությամբ քննվող քրեական գործերի մասին տեղեկատվության հասանելիությունը հասարակության առավել լայն շրջանակներին: Իրականացնի հանրային իրազեկմանն ուղղված քարոզարշավ՝ նպաստելու կոռուպցիայի նկատմամբ անհանդուրժողականության մթնոլորտի ձեւավորմանը, խրախուսի և պաշտպանի կոռուպցիայի մասին քաղաքացիների՝ տեղեկություն փնտրելու, ստանալու, հրապարակելու, տարածելու ազատությունը:

15. Տեղեկատվության չարաշահման արգելքը և դատաքննության ընթացքի վրա վնասակար ազդեցության կանխումը

Վարույթն իրականացնող մարմինը քրեական գործով նախնական քննության և դատաքննության վերաբերյալ տեղեկատվությունը չպետք է օգտագործի շահույթ ստանալու կամ օրենքի իրավաչափ կիրառման հետ չառնչվող այլ նպատակներով:

Քրեական դատավարության ընթացքում դատախազությունը պետք է ձեռնպահ մնա այնպիսի տեղեկության հրապարակումից, որը կարող է էապես ազդել դատաքննության բնականոն ընթացքի վրա: Մինչդրատական վարույթի փուլում կարող են չհրապարակվել կոնկրետ քրեական գործով նախաքննություն իրականացնող քննիչի և հսկողություն իրականացնող դատախազի ինքնության վերաբերյալ տեղեկությունները՝ նրանց նկատմամբ հնարավոր ներգործությունը բացառելու, օրենքով նախատեսված այլ բացասական երևույթները կանխելու համար:

16. Տեղեկատվության պարբերականությունը

Հանրային հետաքրքրություն ներկայացնող կամ հանրության հատուկ ուշադրությանն արժանացած քրեական գործերի վերաբերյալ լրատվության միջոցներին տեղեկություն պետք է տրամադրվի պարբերաբար: Եթե դատախազությունը կոնկրետ քրեական գործի հարուցման, որևէ անձի նկատմամբ քրեական հետապնդում հարուցելու մասին հանրությանը տրամադրել է տեղեկություն, ապա նույն եղանակով տեղեկություն պետք է տրամադրվի նաև նախնական քննության վերջնական արդյունքների, ինչպես նաև դատարանի կողմից ապացուցված հանգամանքների մասին:

ՍԵՎ ԵՎ ՍՊԻՏԱԿ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐ - 2012

ՍՊԻՏԱԿ ՑՈՒՑԱԿ- 2012

2011թ.-ից Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնն իր տարեկան Սև ցուցակին զուգահեռ հրապարակում է նաև տարեկան Սպիտակ ցուցակ: Բոլոր այն գերատեսչությունները, որոնք եռամսյակային Սև ցուցակներում հայտնվելուց հետո վերանայում են տեղեկատվության ազատության ոլորտում իրենց գործունեությունը և բարեփոխումներ իրականացնում տեղեկատվության մատչելիությունն ապահովելու նպատակով, այլևս չեն ընդգրկվում տեղեկատվության ազատության իրավունքը խախտած պաշտոնյաների տարեկան ամփոփ Սև ցուցակում: Այդ գերատեսչություններն ու նրանց ղեկավարներն ընդգրկվում են ԻԱԿ-ի ամենամյա Սպիտակ ցուցակում:

- **Լևոն Խալիկյան** - ԶԳ էկոնոմիկայի նախարարության Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության պետ

ԶԳ էկոնոմիկայի նախարարության Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության պետ Լևոն Խալիկյանը հայտնվել էր 4-րդ եռամսյակային Սև ցուցակում, քանի որ անհիմն պատասխան էր տրամադրել 2012թ.-ի հոկտեմբերի 5-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնի ուղարկած տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմանը, որով ԻԱԿ-ը խնդրել էր հայտնել, թե որտե՞ղ և ի՞նչ կարգով է տեսչությունը հրապարակում ՏԱ մասին ԶԳ օրենքով սահմանված պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունները: Պատասխանը համարվել էր անհիմն, քանի որ տեսչությունը մշել էր, որ խնդրվող տեղեկությունները զետեղված են ԶԳ էկոնոմիկայի նախարարության կայքում, որտեղ, սակայն, դրանք առկա չէին, մասնավորապես՝ կայքի՝ Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչությանը վերաբերող հետևյալ հասցեում՝ www.mineconomy.am/arm/49/gortsaruyt.html: Ուստի, ԻԱԿ-ը 20.11.2012թ.-ին դիմել էր ԶԳ էկոնոմիկայի նախարարին՝ խնդրելով ապահովել, որպեսզի հնարավորինս սեղմ ժամկետում, բայց ոչ ավել, քան յոթ օրվա ընթացքում, ԶԳ էկոնոմիկայի նախարարության կայքում տեղադրվի Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության վերաբերյալ՝ ՏԱ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված տեղեկատվությունը: 2012թ. դեկտեմբերի 3-ի դրությամբ արդեն ԶԳ էկոնոմիկայի նախարարության կայքի շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության բաժնում տեղադրված են տվյալ ծառայության կողմից իրականացված 2011 և 2012թթ. ստուգումների ամփոփ հաշվետվությունները, ստուգումների ընթացքում պահանջվող փաստաթղթերը, ստուգաթղթերի լրացման վերաբերյալ ուղեցույց, տեսչության հասցեն, հեռախոսահամարները, նաև՝ օրենսդրության փաթեթը, որի շրջանակներում աշխատում է մշյալ կառույցը: Այսպիսով, Շուկայի վերահսկողության պետական տեսչության տվյալներն այսուհետ մատչելի են հասարակության համար: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1065/>

- **Անահիտ Վարդանյան** – Լ. Շանթի անվան թիվ 4 դպրոցի տնօրեն

Լ. Շանթի անվան թիվ 14 դպրոցի տնօրեն Անահիտ Վարդանյանը հայտնվել էր ԻԱԿ-ի 3-րդ եռամսյակային սև ցուցակում, քանի որ անպատասխան էր թողել ԻԱԿ-ի՝ 2012թ.-ի օգոստոսի 17-ի հարցումը դպրոցում 1-ին դասարանի ընդունելության համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի վերաբերյալ, ինչպես նաև 2012թ.-ի սեպտեմբերի 12-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցումը: Սև ցուցակում հայտնվելուց անմիջապես հետո Անահիտ Վարդանյանը կապվեց Կենտրոնի հետ, տրամադրեց պահանջվող ողջ տեղեկատվությունը՝ խոստանալով հետագայում նույնպես գործել բաց և հրապարակային: Հաշվի առնելով տեղեկատվության ազատության իրավունքի խախտումը վերացնելու ուղղությամբ Լ. Շանթի անվան թիվ 14 դպրոցի տնօրենի ջանքերը՝ նա չի ներառվել Կենտրոնի Սև ցուցակում և հայտնվել է Սպիտակ ցուցակում: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1054/>, <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1013/>

ՍԵՎ ՑՈՒՑԱԿ- 2012

Այս անձինք խախտել են մարդկանց տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը 2012թ. ընթացքում:

- **Վոլոդյա Խլոյան** - Վարդենիսի քաղաքապետ

ԻԱԿ-ը 2012թ.-ի փետրվարի 17-ին ուղարկված գրավոր հարցմամբ Վարդենիսի քաղաքապետից խնդրել էր տեղեկություններ Վարդենիս քաղաքի բյուջեով ձյան մաքրման աշխատանքների համար նախատեսված և հատկացված գումարների վերաբերյալ: Քաղաքապետարանը հարցմանը չի պատասխանել: ԻԱԿ-ը 2012թ.-ի մարտի 15-ին կրկնակի հարցում է ուղարկել քաղաքապետին, սակայն կրկնակի հարցումը նույնպես մնացել է անպատասխան: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/entity/239/>

- **Սամվել Դարբինյան** - Վանաձորի քաղաքապետ

Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը 2012թ.-ի փետրվարի 21-ին ուղարկված տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ Վանաձորի քաղաքապետից խնդրել էր տեղեկություններ քաղաքի բյուջեով ձյան մաքրման աշխատանքների համար նախատեսված և հատկացված գումարների վերաբերյալ: Քաղաքապետը հարցմանը չի պատասխանել: ԻԱԿ-ը 2012թ.-ի մարտի 15-ին կրկնակի հարցում է ուղարկել քաղաքապետին, որը ևս մնացել է անպատասխան: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/entity/290/>

- **Սերժ Սարգսյան** - Հայաստանի հանրապետական կուսակցության նախագահ

2012թ.-ի մայիսի 25-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր Հայաստանի հանրապետական կուսակցությանը՝ խնդրելով տեղեկություններ 2012թ. մայիսի 4-ին Երևան քաղաքի Հանրապետության հրապարակում կազմակերպած միջոցառման վերաբերյալ: Կուսակցությունը հարցումը թողել է անպատասխան: ԻԱԿ-ը հունիսի 14-ին կրկնակի հարցում է ուղարկել կուսակցությանը, սակայն կրկնակի հարցումը նույնպես մնացել է անպատասխան: Տես՝ <http://givemeinfo.am/hy/case/950/> և <http://givemeinfo.am/hy/case/983/>

- **Գագիկ Ծառուկյան** - Բարգավաճ Հայաստան կուսակցության նախագահ

2012թ.-ի ապրիլի 25-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր Բարգավաճ Հայաստան կուսակցությանը՝ խնդրելով տեղեկություններ կուսակցության կողմից նախընտրական քարոզչության վրա ծախսված գումարների վերաբերյալ: Կուսակցությունը հարցումը թողել է անպատասխան: ԻԱԿ-ը մայիսի 16-ին տեղեկություն ստանալու կրկնակի հարցում է ուղարկել կուսակցությանը, սակայն կրկնակի հարցումը նույնպես մնացել էր անպատասխան: ԻԱԿ-ը դատական կարգով բողոքարկել է ԲՀԿ-ի լուռ մերժումը, իսկ դատական գործի ընթացքում ԲՀԿ-ն տրամադրել է պահանջվող տեղեկությունը: Տես՝ <http://givemeinfo.am/hy/case/928/> և <http://givemeinfo.am/hy/case/941/>, ինչպես նաև դատական գործը՝ <http://foi.am/hy/all-cases/item/1037/>

- **Լևոն Տեր-Պետրոսյան** - «Հայ ազգային կոնգրես» դաշինքի նախագահ

2012թ.-ի ապրիլի 25-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր «Հայ ազգային կոնգրես» դաշինքին՝ խնդրելով տեղեկություններ կուսակցության կողմից նախընտրական քարոզչության վրա ծախսված գումարների վերաբերյալ: Դաշինքը հարցումը թողել է անպատասխան: ԻԱԿ-ը մայիսի 16-ին տեղեկություն ստանալու կրկնակի հարցում է ուղարկել դաշինքին, սակայն կրկնակի հարցումը նույնպես մնացել է անպատասխան: Տես՝ <http://givemeinfo.am/hy/case/929/> և <http://givemeinfo.am/hy/case/943/>

- **Արամ Սարգսյան** - Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության նախագահ

2012թ.-ի ապրիլի 25-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր ՀԴԿ-ին՝ խնդրելով տեղեկություններ կուսակցության կողմից նախընտրական քարոզչության վրա ծախսված գումարների վերաբերյալ: Կուսակցությունը հարցումը թողել է անպատասխան: ԻԱԿ-ը մայիսի 16-ին կրկնակի հարցում է

ուղարկել կուսակցությանը, որը ևս մնացել է անպատասխան: ԻԱԿ-ը դատական կարգով բողոքարկել է ՅԴԿ-ի լուռ մերժումը: Տես՝ <http://givemeinfo.am/hy/case/933/> և <http://givemeinfo.am/hy/case/940/>, ինչպես նաև դատական գործը՝ <http://foi.am/hy/all-cases/item/1038/>

- **Վիկտոր Մարտիրոսյան** – «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկի պետ

29.05.2012թ.-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՅ-ին և խնդրել տրամադրել տեղեկություններ 2011թ.-ին ՊՅ-ի աշխատակիցների ստացած պարզաբանումների մասին: Հարցումն ուղարկելուց 3 օր անց ՊՅ-ն տրամադրել է թերի պատասխան: Պատասխանը համարվել է ոչ լիարժեք, քանի որ բացակայել են Կենտրոնի խնդրած՝ «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՅ-ի պարզաբանում ստացած աշխատակիցների և դրամական պարզաբանումների չափի մասին տեղեկությունները: 20.06.2012թ.-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցմանը պետական հիմնարկը պատասխանել է անհիմն մերժումով՝ պատճառաբանելով, որ խնդրվող տեղեկությունները ՊՅ-ի աշխատակիցների անհատական տվյալներ են: ԻԱԿ-ը բողոքարկել է «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՅ-ի մերժումը: Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը 2012թ.-ի նոյեմբերի 23-ին կայացրած վճռով ճանաչել էր ԻԱԿ-ի տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման փաստը և պարտավորեցրել էր «Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկին տրամադրելու պահանջվող տեղեկատվությունը: Պետական հիմնարկը բողոքարկել է դատարանի վճիռը՝ վերաքննության կարգով: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/988/> և <http://www.givemeinfo.am/hy/case/963/>, ինչպես նաև դատական գործը՝ <http://foi.am/hy/all-cases/item/1052/>

- **Սոնա Ղարիբյան** – Ֆինանսական վերահսկողության տեսչության պետ

ԻԱԿ-ը 2012թ.-ի մայիսի 29-ին տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր Ֆինանսական վերահսկողության տեսչությանը և խնդրել տրամադրել տեղեկություններ 2011թ.-ին տեսչության աշխատակիցների ստացած պարզաբանումների մասին: Տեսչությունը տրամադրել է թերի պատասխան, քանի որ բացակայել են Կենտրոնի խնդրած՝ Ֆինանսական վերահսկողության տեսչության՝ պարզաբանում ստացած աշխատակիցների և դրամական պարզաբանումների չափի մասին տեղեկությունները: 23.06.2012թ.-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցմանը տեսչությունը պատասխանել է անհիմն մերժումով՝ համարելով դրանք տեսչության աշխատակիցների անհատական տվյալներ: ԻԱԿ-ը բողոքարկել է Ֆինանսական վերահսկողության տեսչության մերժումը դատական կարգով: Դատական գործը դեռևս ընթացքում է: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/981/> և <http://www.givemeinfo.am/hy/case/995/>, ինչպես նաև դատական գործը՝ <http://foi.am/hy/all-cases/item/1053/>

- **Կարեն Թամազյան** – Լիցենզավորման գործակալության պետ

2012թ.-ի մայիսի 29-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցում էր ուղարկել Լիցենզավորման գործակալությանը՝ խնդրելով տրամադրել տեղեկություններ 2011թ.-ին գործակալության աշխատակիցների ստացած պարզաբանումների մասին: Գործակալությունը տրամադրել է թերի պատասխան, քանի որ բացակայել են Կենտրոնի խնդրած տեղեկությունները: 23.06.2012թ.-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցմանը գործակալությունը պատասխանել է անհիմն մերժումով՝ համարելով դրանք տեսչության աշխատակիցների անհատական տվյալներ: ԻԱԿ-ը բողոքարկել է Լիցենզավորման գործակալության մերժումը դատական կարգով: Դատական գործը դեռևս ընթացքում է: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/980/> և <http://www.givemeinfo.am/hy/case/994/>, ինչպես նաև դատական գործը՝ <http://foi.am/hy/all-cases/item/1053/>

- **Կարեն Խտրյան** – Իրավական ակտերի փորձաքննության գործակալության պետ

ԻԱԿ-ը 2012թ.-ի մայիսի 29-ին փոստով տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցում էր ուղարկել Իրավական ակտերի փորձաքննության գործակալությանը և խնդրել տրամադրել տեղեկություններ 2011թ.-ին

www.foi.am

գործակալության աշխատակիցների ստացած պարզևատրումների մասին: Գործակալությունը տրամադրել է թերի պատասխան: Պատասխանը համարվել է ոչ լիարժեք, քանի որ բացակայել են Կենտրոնի խնդրած տեղեկությունները: 23.06.2012թ.-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցմանը գործակալությունը պատասխանել է անհիմն մերժումով՝ համարելով, որ այդ տեղեկությունները վերաբերում են գործակալության աշխատակիցների անձնական կյանքի անձեռնմխելիությանը:

Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/957/>, <http://www.givemeinfo.am/hy/case/998/>

● **Արրամ Բախչազուլյան** – Սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության պետ

2012թ.-ի մայիսի 29-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր Սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայությանը՝ խնդրելով տեղեկություններ 2011թ.-ին ծառայության աշխատակիցների ստացած պարզևատրումների մասին: Ծառայությունը տրամադրել է թերի պատասխան, քանի որ բացակայել են Սննդամթերքի անվտանգության պետական ծառայության պարզևատրում ստացած աշխատակիցների և դրանական պարզևատրումների չափի մասին տեղեկությունները: 23.06.2012թ.-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցումը ծառայությունը թողել է անպատասխան: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/964/> և <http://www.givemeinfo.am/hy/case/999/>

● **Լիյա Վարդգեսյան** – Ստեփան Շահունյանի անվան թիվ 1 դպրոցի տնօրեն

2012թ.-ի օգոստոսի 17-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու հարցմամբ դիմել էր Ստեփան Շահունյանի անվան թիվ 1 դպրոցին՝ խնդրելով տրամադրել տեղեկություններ դպրոցում 1-ին դասարանի ընդունելության համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի վերաբերյալ: Դպրոցն անպատասխան է թողել հարցումը: Դպրոցը չի պատասխանել նաև սեպտեմբերի 12-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցմանը: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1011/>, <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1052/>

● **Իրա Հակոբյան** – Խաչատուր Աբովյանի անվան թիվ 2 դպրոցի տնօրեն

2012թ.-ի օգոստոսի 17-ին ԻԱԿ-ը տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ դիմել էր Խաչատուր Աբովյանի անվան թիվ 2 դպրոցին և խնդրել էր տեղեկություններ դպրոցում 1-ին դասարանի ընդունելության համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի վերաբերյալ: Դպրոցը հարցմանը չի պատասխանել: Դպրոցն անպատասխան է թողել նաև սեպտեմբերի 12-ին ուղարկված նույնաբովանդակ կրկնակի հարցումը: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1012/>, <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1053/>

● **Վահրամ Կիրակոսյան** - «Երևան Սիթի» սուպերմարկետների ցանցի տնօրեն

2012թ.-ի հոկտեմբերի 12-ին տեղեկություն ստանալու գրավոր հարցմամբ Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը դիմել էր «Երևան Սիթի» սուպերմարկետների ցանցին և խնդրել էր հայտնել, թե 2011թ. և 2012թ. ե՞րբ և որտե՞ղ են հրապարակվել ՏԱ մասին ՀՀ օրենքով սահմանված պարտադիր հրապարակման ենթակա տեղեկությունները: Սուպերմարկետը հարցմանը չի պատասխանել: 2012թ.-ի նոյեմբերի 15-ին Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոնը տեղեկություն ստանալու կրկնակի հարցմամբ է դիմել «Երևան Սիթի» սուպերմարկետների ցանցին՝ ևս մեկ անգամ խնդրելով տրամադրել վերոնշյալ տեղեկությունները: Սակայն, սուպերմարկետների ցանցը անպատասխան է թողել նաև ԻԱԿ-ի կրկնակի հարցումը: Տես՝ <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1071/> և <http://www.givemeinfo.am/hy/case/1082/>:

Rules For Providing Information on Criminal Cases are Adopted

The Freedom of information Center and RoA Prosecutor General's Office have developed rules for providing information on criminal cases, within the USAID supported Access to Information for Community Involvement project. The rules were approved on December 28, 2012 by RoA Prosecutor General Aghvan Hovsepyan's order. The rules are aimed at ensuring access to information on criminal proceedings, and increasing efficiency of cooperation with mass media in that process.

The international experience was studied during development of the rules for providing information on criminal cases. For this purpose the experts of RoA Prosecutor General's Office and Freedom of information Center visited Strasbourg to meet the specialists in the sphere and to discuss the particularities of providing information on criminal cases and its restrictions. It has to be noted that with the support from OSCE Yerevan Office the rules were studied and evaluated by international experts, whose recommendations and remarks were duly noted in the document development phase. Also, public discussions of the document took place.

Ruzan Minasyan, a journalist responsible for the legal section of Aravot daily, noted that clarification of rules for providing information on criminal cases will be especially helpful for new-generation reporters who cover legal issues: "I personally know the 'rules of the game'. What is positive in this, is that in adherence to the principle of public interest the Prosecutor General's Office is willing to share more information than it is 'allowed' for coverage of criminal cases."

Shushan Doydoyan, President of the Freedom of Information Center of Armenia stated: "It is an unprecedented practice that law enforcement agencies in cooperation with an NGO develop and adopt a document aimed at freedom of information and transparency. We are confident that public prosecution authorities will routinely apply this document in their work. We also hope this practice will soon be introduced in the Ministry of Defense and Police, too."

The December 28, 2012 Order of the RoA Prosecutor General Aghvan Hovsepyan on

"Approval of the Rules for Providing Information on Criminal Cases" elaborates on necessity to guarantee the right to receive information, as well as the importance of providing information on criminal proceedings and particularly, on activities of the prosecution office. The Prosecutor General assigned responsibility for control over application of the rules to himself personally.

Sona Truzyan, Spokesperson for the RoA Prosecutor General expressed her opinion as follows: "Regulation of information on criminal proceedings is of utmost importance, because in our routine operations we encounter a multitude of issues related to exercising citizens' constitutional rights. The Prosecutor General's Office implements criminal proceedings, exerts control over legality of criminal investigation and pretrial inquiry, and it is crucial that in ensuring the transparency of these functions the human rights are protected, no privacy information is published, and that no language is used, which might violate defendant's presumption of innocence or jeopardize detection and prevention of crimes. Conversely, citizens' rights to receive information should not be unreasonably restricted under pretext of the secrecy of preliminary investigation. We hope that practical application of the rules will protect the journalists from possible arbitrary actions by state employees, as well as will minimize abuse."

Incidentally, a number of novice journalists who cover legal issues consider that adoption of these rules restricts reporting activities, something that Ruzan Minasyan disagrees with. Moreover, she believes that adoption of such rules is an imperative.

Results of checkups by the State Inspectorate for Surveillance of Markets are now available

Thanks to the consistent efforts of the Freedom of Information Center, the results of the checkups by the State Inspectorate for Surveillance of Markets were posted on this service's section on the official website of the RA Ministry of Economy (www.mineconomy.am).

Note that over the recent period, the State Inspectorate for Surveillance of Markets had performed controversial checkups about violations of requirements set out by technical regulations and normative standardization documentation on non food products and services provided by economic entities, on which consumers were getting information, moreover non complete information only from media.

Therefore, the FOICA applied to the Head of the State Inspectorate for Surveillance of Markets Levon Khalikyan with the request #183, 6 of 05.10.2012, asking to inform where and with what procedure the State Inspectorate for Surveillance of Markets publishes information subject to mandatory publication in accordance with part 3 of Article 7 of the RA Law "On Freedom of Information" (hereafter the Law).

In response to the request, the Head of the State Inspectorate for Surveillance of Markets Levon Khalikyan has sent a letter which reads that the necessary information has been posted on the website of the Ministry of Economy.

However, there was no information whatsoever subject to mandatory publication in accordance with part 3 of Article 7 of the Law on the part of the State Inspectorate for Surveillance of Markets on the web-

site of the RA Ministry of Economy at www.mineconomy.am, in particular there is no such information on the section of the the State Inspectorate for Surveillance of Markets.

FOICA had applied on 20.11.2012 to the RA Minister of Economy, asking to ensure, within a reasonably short period but no more than during seven days, that the information related to the State Inspectorate for Surveillance of Markets and prescribed by part 3 of Article 7 of the Law be posted on the website of the RA Ministry of Economy.

As of December 3, 2012, the summary reports of 2011 and 2012, the documents necessary during checkups, guidance for filling out checklists, address, phone numbers of the Inspectorate as well as legislative package within which the State Inspectorate for Surveillance of Markets functions are now posted on the section of the aforementioned agency on the official website of the RA Ministry of Economy.

DRAFT**Open Government Standards/Principles**

This document has been produced by Access Info Europe based on a review of comments received in the first phase of the process to develop a set of Open Government Standards. It is open for comment and suggestion. We are still processing the detailed information we have received which will elaborate on each section of the standards. During the course of the consultation process these principles will be refined and further detailed. All input is warmly welcomed. You can participate by sending us your comments about these standards to contact@opengovstandards.org

TRANSPARENCY

That information about the activities of public bodies is created and is available to the public, with limited exceptions, in a timely manner and in open data formats without limits on reuse. This includes the disclosure of information in response to requests from the public and proactively at the initiative of public bodies. In addition that key information about the private bodies is available either directly or via public bodies.

Right to Know: That governments recognise the fundamental right of the public to access information, with limited exceptions, and that they make information available in response to requests and proactively.

All information, all public bodies: That the right of access to information applies to all information held by national and supranational bodies, including all bodies performing public functions and operating with public funds (this includes the legislative and judicial branches and privatised companies performing public functions as well as private bodies holding information that relates to or is necessary for protection of human rights).

Access is the Rule – Secrecy is the Exception: Information can be withheld only if its disclosure would cause demonstrable harm to legitimate interests as permitted by international law and only after consideration of the public interest in disclosure. These protected interests must be clearly and specifically defined in national law and must be applied on a case-by-case basis. The same exceptions hold for information disclosed in response to access to information requests and that disclosed proactively, including under open data policies.

Free of charge and free for reuse: That information is made public without charge (the prevailing international standard is that information requests are free of charge and the only charges that may be levied are copying costs and costs associated with information delivery) and without limits on reuse, including no limits on reuse imposed by licences or other restrictions; the right to reuse public information is consistent with access to information being part of the fundamental right to freedom of expression.

Open Formats: Information stored electronically should be delivered to those who request it electronically and in an open format. Information published proactively should always be made available in open formats.

Compilation of information: That public bodies and private bodies falling under the scope of the right of access to information should compile information which is necessary for public participation and accountability. They should ensure that this information is compiled in a timely fashion, regularly updated, and that it is clear, comprehensive, and comprehensible.

Independent enforcement: That the right of access to information is overseen by an independent body which reviews compliance, may undertake ex officio investigations, receives and rules on complaints from the public, is empowered to order appropriate action to ensure compliance, imposing sanctions where appropriate.

PARTICIPATION

That members of the public can engage directly in the consideration of policy options and in government decision making, and contribute ideas and evidence that lead to policies, laws, and decisions which best serve the society and broad democratic interests. That governments actively seek to mobilize citizens to engage in public debate, and that mechanisms exist which permit the public to participate at their own initiative.

Openness: That there exist opportunities to participate in decision making which are widely promoted, including via the internet, mailing lists, public announcements and the media, encouraging everyone and particularly key stakeholders to engage.

Timeliness: That participative processes are structured so as to ensure sufficient time to allow interested stakeholders to learn about the consultation, to review the materials, and to prepare quality and considered input.

Clear and comprehensive information: That the background materials available to public officials involved in a decision-making process is made available; that key data and analysis should be presented in a form which is accessible and comprehensible to the public.

Active collaboration: That public bodies are proactive in their interactions with the public, establishing multiple channels to gather information (for example, online consultations, public hearings, focus groups), hence ensuring that all relevant stakeholders has the opportunity to engage, and that the debate around an issue can evolve and mature over time.

Clear engagement procedures: That the rules on how to engage in the consultation are made clear, along with the timeframes and how comments should be submitted to the public authority as well as the locations and dates of any public hearings and how to attend.

Empowerment: That participatory processes aim at placing final decisions in the hands of the public. Any comments received must be carefully reviewed and the perspectives incorporated into the documentation on the final decision. A detailed justification must be provided as to why and how the public's opinions have been taken into account.

Transparency and Accountability: Reports on the feedback received, on who participated with written submissions or in public hearings, along with the main comments submitted, and the written reasoning explaining how the comments received were taken into consideration should all be made available in a place which is easy for any member of the public to find.

ACCOUNTABILITY

That there are rules, regulations and mechanisms in place that govern the behaviour of elected and public officials in their exercise of public power and the spending of public funds. These norms should include requirements that decisions are fully reasoned and justified with full information made available to the public. That there is protection for whistleblowers and mechanisms which react to disclosures of wrongdoing.

Clear standards of behaviour: That there exist norms and standards of behaviour in public life, which are enforced by institutions which guarantee that public bodies and elected officials give account for their actions, providing reasoned and evidence-based justifications for policy and program decisions, they public officials

and entities assume responsibility for the consequences of their decisions, and that sufficient information is provided to ensure ongoing public scrutiny of the actions of public bodies.

Independent enforcement bodies: That there exist independent bodies which oversee the exercise of public power; these can range from Ombudsman institutions to supervision of public services and public spending (audit offices) to oversight by the legislative and judicial branches.

Lobby controls: That lobbying is subject to regulatory controls accompanied by sufficient transparency to ensure that the public has oversight of the influence of private or group interests in public decision making.

Limiting conflicts of interest: That potential conflicts of interest in decision making are avoided through a clear regulatory and practice framework which ensures that public officials are not engaged in decisions where their judgment might be affected by their private interests. The mechanisms to ensure this should include collecting and making public the interest and asset declarations of public officials. A global minimum standard for the level of detail to be contained in these declarations should be developed.

Reducing Corruption opportunities: That corruption opportunities are significantly reduced through a comprehensive regulatory and oversight framework as recommended by the United Nations Convention against Corruption and regional and issue-specific anti-corruption conventions. Specifically in the OGP context that information about the functioning of these mechanisms is fully transparent.

Whistleblower protection: That there is protection for whistleblowers who make public information which reveals corruption, wrongdoing, mismanagement or waste within government, and that there are mechanisms by which these revelations will be acted upon.

FOI COURT CASES

The FOICA won the court case against the Zartonk Village Municipality, which lasted 3 years

On December 12, 2012, the RA Administrative court fully satisfied the FOICA's claim against Zartonk Village administrator and the Village administration considering the inactions of a local self-governance body as unlawful and obliging to compensate the state fees paid by the FOICA at the amount of 24.000 AMD. The Court case lasted more than 3 years.

On March 20, 2009, the FOICA filed a lawsuit at the RA Administrative Court against Zartonk Village administrator and the Village administration, as the latter had left unanswered the FOICA's written request dated 07.02.2009, by which the FOICA had asked to provide the 2008 budget of the Zartonk community and a copy of the Zartonk community 2008 budget implementation report. The FOICA applied to the court with 3 demands - to oblige the Village Municipality to provide the requested information, to imposing a 50,000 AMD administrative fine on the mayor of Zartonk and to consider the Zartonk mayor's inaction as unlawful.

The Zartonk administrator provided the requested information during the court case. Thus, the FOICA withdrew the part of the lawsuit asking to require the mayor to provide information and to impose a 50,000 AMD administrative penalty. However, the FOICA insisted on the request to consider the Zartonk mayor's inaction as unlawful.

On August 13, 2009, the RA Administrative court decided to reject the FOICA's abovementioned demand and to dismiss the case against the mayor of Zartonk. It is worth to note that this was the first time that the RA Administrative Court denied the claim to consider inactions of a local self-governance body as unlawful. Many of the FOICA's lawsuits with similar claims have been satisfied by the RA Administrative Court.

On September 15, 2009, the FOICA filed a cassation claim against the RA Administrative Court's decision. On April 22, 2010, the RA Court of Cassation annulled the RA Administrative Court's decision and sent it to a new investigation. As a result, on December 12, 2012, examining the FOICA's claim against the Zartonk administration about considering the inactions of the administrator of Zartonk as unlawful the RA Administrative court fully satisfied the FOICA's claim.

The Democratic Party of Armenia will pay 100.000 AMD to the FOICA for hiding information

According to the decision of the RA Court of General Jurisdiction of Center and Norq-Marash administrative districts (judge Arayik Melqumyan) dated on December 21, 2012, the Democratic Party of Armenia was obliged to provide information on finances spent for pre-electoral campaign and to compensate the judicial expenses at the amount of 100.000 AMD as a state fee paid by the FOICA and the lawyer's payment.

On April 25, 2012, the Freedom of Information Center of Armenia sent an information request to the head of the Democratic Party of Armenia Mr.

Aram Sargsyan asking to provide information on finances spent for pre-electoral campaign.

The Party has left unanswered the FOICA's information request. Thus, on May 16, 2012, the Freedom of Information Center sent the second information request to the Democratic Party of Armenia asking to provide the abovementioned information. The FOICA's second information request also was left unanswered.

On July 2, 2012, the FOICA applied to the Court asking to oblige the Democratic Party of Armenia to

provide the requested information within 5 days and to compensate the judicial expenses.

On December 21, 2012, the Court recognized the fact of violation of the FOICA's right to receive information and obliged the Democratic Party of Armenia to provide the requested information and to compensate the judicial expenses at the amount of 100.000 AMD.

By the way, during 2012 this is the second court decision by which the judicial expenses made by the FOICA during the court case are to be compensated.

FOICA to Receive Information and Compensation

A ruling by the First Instance Court of General Jurisdiction, Kentron and Nork-Marash Communities of Yerevan city, RA, obliged the "Environmental Project Implementation Unit" state agency to provide all the requested information regarding the bonuses and to compensate the legal fees, including state duty and attorney's fees in the amount of AMD 63,500.

On May 29, 2012 the Freedom of Information Center sent a written request to "Environmental Project Implementation Unit" state agency to provide the following information:

- Have the employees of "Environmental Project Implementation Unit" state agency received any rewards (bonuses, gifts) in 2011?
- If yes, who has been rewarded (by job positions) and by what amount (what gift)?
- What was the total amount of monetary bonuses received by "Environmental Project Implementation Unit" SA employees?
- What was the monetary value of each gift and the total amount of the gifts expressed in monetary terms received by "Environmental Project Implementation Unit" SA employees?

The state agency provided incomplete information: as it did not answer the questions 2 and 3. Therefore, the FOICA repeated the request on June 20, 2012, requesting to provide full and exhaustive information. In response to the second request, on July 3, 2012 the "Environmental Project Implementation Unit" SA provided an answer to the question 3, but refused to answer the question 2 on

the premise that it contains information on employee personal data.

It has to be noted that the FOICA had requested information on rewards to employees by their job positions, and not names, which demonstrated that the requested information was not related to personal privacy of the state agency's individual employees.

Finally, on July 24, 2012 the Freedom of Information Center appealed to the First Instance Court of General Jurisdiction, Kentron and Nork-Marash Communities of Yerevan city, RA, requesting to recognize the fact that Freedom of Information Center NGO's right to receive information has been infringed and to oblige the RA Ministry of Nature Protection "Environmental Project Implementation Unit" SA to provide the requested information.

By the ruling dated on November 23, 2012 the Court found that providing the requested information does not violate the right to personal privacy of the state agency's employees, since the FOICA had requested information for job positions, rather than by names, and the state agency should provide the requested information without violating its employees' right to privacy. Hence, all information had to be provided.

How much do the ministries spend on catering?

On September 4, 2012 the Freedom of Information Center sent written requests to the RA President's Staff, National Assembly, as well as all Ministries asking to provide information on catering delivered during official meetings.

Official Hospitality

In the written responses to FOICA requests separate accounts on catering during official meetings were provided by National Assembly, Ministries of Health, Justice, Agriculture, Foreign Affairs, Economy, Energy and Natural Resources, Education and Science, Diaspora, and Urban Development. Among these institutions the Ministry of Foreign Affairs has spent the largest amount on catering, which comprised AMD 9,600,000, whereas the smallest amounts were spent by the National Assembly and Ministry of Economy, comprising AMD 200,000 and AMD 174,800, respectively. The response from RoA Ministry of Defense deserves a special mention. The Ministry stated that costs of food and beverages are not reported separately, and that catering is arranged in accordance with the protocol for events within the framework of visits of foreign delegations to the RoA, at a rate of AMD 12,500 per person.

Given the nature of the National Assembly (NA), and since the response suggested that NA is one of the institutions spending the least amount on catering, FOICA sent another written inquiry to RA NA on November 20, 2012, this time requesting information on total amounts allocated and spent for representation expenses. However, NA provided an incomplete response to this inquiry from FOICA. Nevertheless, NA did mention that AMD 195,000,000 was allocated for representation expenses and AMD 165,431,300 was actually spent. According to the response, this amount was spent on catering/hospitality, hotel service and souvenirs procurement. It is more than surprising that out of AMD 195 million only AMD 350,000, i.e. 0.17% was allocated for catering, and out of AMD 165 million only AMD 200,000, i.e. 0.12% was spent on catering. It deserves attention that FOICA inquiry on representation costs requested information on expenditure areas for the amounts allocated for representation costs, whereas NA has men-

tioned three comprehensive areas: catering, hotel service and souvenirs procurement. So it turns out that of the total amount spent, 99.88% was used for procuring hotel service and souvenirs and only 0.12% was spent on catering. In any case, the inadequacy of information provided by the RA NA is obvious. If the number of guests received by NA was so little that their catering costs (e.g. coffee breaks during meeting and other events, etc.) were just AMD 200,000, then why the expenses on hotel service and souvenirs for so few guests comprised AMD 165 million?

If one compares total allocated and disbursed representation costs of all types, the largest amount, AMD 225,940,000, was allocated to the RA President's Staff and accordingly, the largest amount, AMD 33,563,700, was also spent by the RA President's Staff.

It has to be noted that Ministry of Nature Protection and Ministry of Sport and Youth Affairs informed in their written responses that no expenditures were allocated for catering during the official meetings of the Ministers in charge of these institutions.

The content of responses from the freedom of information aspect

It must be mentioned that no inquiry of FOICA remained unanswered. Absence of silent refusals to respond is rather interesting, because despite reduction of such refusals in recent several years, still silent rejections comprise about 25-30% annually.

At this stage (as of May 4, 2012) out of 20 inquiries sent, 16 (80%) were responded in full, and 4 responses (20%) were incomplete. The incomplete responses were provided by Ministries of Emergency Situations, Diaspora, Transport and Communication, and Urban Development. It has to be noted that Ministry of Emergency Situations did not answer Question 3, and the other ministries that responded incompletely, did not answer Question 1

(Ministry of Transport and Communication also provided no answer to Question 2).

It should be mentioned that in 7 instances a repeated inquiry had to be made – the Freedom of Information Center sent second inquiries to all four ministries that provided incomplete responses, as well as to RA President, and Ministry of Culture and Ministry of Sport and Youth Affairs. The written inquiries of FOICA were composed, signed and sent by the FOICA's lawyer. In response to these inquiries from the Freedom of Information Center the RA President's Staff and RA Ministry of Culture stated that in order to make inquiries on behalf of the Freedom of Information Center one must have a Power of Attorney. Since the responses to the FOICA requests were timely, it was deemed that they responded fully and in a timely manner, but repeated requests were sent to these institutions with attached Powers of Attorney. It needs to be noted that requiring a Power of Attorney is not against the law; however, it does create an additional barrier to exercising the right to the freedom of information. The reason is that information which is not subject to disclosure is restricted for everyone, whereas information, the disclosure of which is not restricted by the law must be open to everyone. The opportunities to exercise the right to freedom of information should be absolutely equal for everyone (the law does not stipulate privileges or additional obligations for individuals or those representing an organization, does not provide specific procedures for responses, nor does it outline different limits for permissible information). In this sense, requiring a Power of Attorney in case of an information request on behalf of an organization does not stem from the concept of the freedom of information. The requirement to present a Power of Attorney creates additional obstacles; for example, receipt of information is unnecessarily delayed. Proceeding from the above mentioned, it is desirable that institutions possessing the information do not require Power of Attorney in such cases, which would correspond more to the principles of the freedom of information.

A repeated request was sent to the Ministry of Sport and Youth Affairs, because by the time of this repeated request, i.e. in one month after sending the first one, the FOICA received no response from the Ministry.

However, after FOICA has already sent a repeated inquiry, a full response came from the Ministry. Despite this, the Ministry also responded to the second inquiry of the FOICA. None of such repeated inquiries remained unanswered, and no incomplete responses were received either.

Response times

All the inquiries, including the repeated ones, were taken into account when comparing the response times to the inquiries. The response times presented herein are considered for 27 inquiries, of which 7 were repeated ones. In total, 12 inquiries out of 27 (44%) were responded in a timely manner and for 15 (56%) the responses were received after deadlines. The best response time was by the RA President's Staff, which responded to the first inquiry within 6 days after sending it. It has to be mentioned though, that the RA President's Staff delayed the response to the second inquiry and responded in 11 days after it was sent. The RA National Assembly, Ministries of Justice, Energy and Natural Resources, Culture were among the most responsive ones in terms of time, as responses from them were received in 7 days after sending the inquiries. As odd as it may sound, the Ministry of Emergency Situations was simultaneously among the quickest and the slowest in terms of response time. The Ministry responded to FOICA's first request in one month and four days after sending it, whereas the second request was responded in 7 days.

The average response time to the total 27 requests sent from the Freedom of Information Center to the institutions possessing the requested information comprised 13 days.

White and Black Lists - 2012

White List - 2012

Starting from 2011 the Freedom of Information Center publishes the annual White List. All those information holders, which after being included in the FOICA's quarterly Black list reviewed their activities in the FOI field and carried out reforms in order to ensure access to information, have not been included in the annual Black list of the officials who have violated the people's access to information right. These information holders and their heads are now involved in the FOICA's annual White list.

- **Mr. Levon Khalikyan** - Head of the State Inspectorate for Surveillance of Markets of the RA Ministry of Economy

The head of the State Inspectorate for Surveillance of Markets of the RA ministry of Economy Levon Khalikyan appeared in the FOICA's Black list of 4-rd quarter, 2012. FOICA applied to the Head of the State Inspectorate for Surveillance of Markets Levon Khalikyan with the request, asking to inform where and with what procedure the State Inspectorate for Surveillance of Markets publishes information subject to mandatory publication in accordance with part 3 of Article 7 of the law of the RA "On Freedom of Information". In response to the request, the State Inspectorate has sent a letter which reads that the necessary information has been posted on the website of the Ministry of Economy at: www.mineconomy.am. However, there was no information at the website.

Thus, the FOICA applied on 20.11.2012 to the RA Minister of Economy, asking to ensure, within a reasonably short period but no more than during seven days, that the information related to the State Inspectorate for Surveillance of Markets and prescribed by part 3 of Article 7 of the Law be posted on the website of the RA Ministry of Economy. As of December 3, 2012, the summary reports of 2011 and 2012, the documents necessary during checkups, guidance for filling out checklists, address, phone numbers of the Inspectorate as well as legislative package within which the State Inspectorate for Surveillance of Markets works are now posted on the section of the aforementioned agency on the official website of the RA Ministry of Economy.

- **Mrs. Anahit Vardanyan** – Director of the School N4 after Levon Shant

Director of the School N4 after Levon Shant Mrs. Anahit Vardanyan appeared in the FOICA's Black list of 3-rd quarter, 2012. On August 17, 2012, the FOICA sent an information request to the Director of the School N4 after Levon Shant asking to provide information about the documents required for admission to the school. The request was left unanswered. Thus, on September 12, 2012, the FOICA sent the second information request, which also was left unanswered. After appearing in the Black list Mrs. Vardanyan provided the whole requested information also promising to work transparently and openly in the future. Taking into consideration the efforts of Mrs. Vardanyan to eliminate the violation of the freedom of information she was not included in the FOICA's annual Black list and appeared in the White list 2012.

Black list - 2012

These officials have violated the people's access to information right in 2012

- **Mr. Volodya Khloyan** - Mayor of Vardenis

On February 21, 2012, the Freedom of Information Center sent an information request to the Mayor of Vardenis asking to provide information about the money allocated and provided by Vardenis city budget for snow cleaning works. The Mayor of Vardenis left the FOICA's request unanswered. Thus, on March 15, 2012, the FOICA sent the second request with the same content. But the second request also was left unanswered.

- **Mr. Samvel Darbinyan** - Mayor of Vanadzor

On February 21, 2012, the Freedom of Information Center sent an information request to the Mayor of Vanadzor asking to provide information about the money allocated and provided by Vanadzor city budget for snow cleaning works. The FOICA's request remained unanswered. Thus, on March 15, 2012, the FOICA sent the second request with the same content. But the second request also was left unanswered.

- **Mr. Serge Sargsyan** - President of the Republican Party of Armenia

On May 25, 2012, the Freedom of Information Center sent an information request to the Republican Party of Armenia asking to provide information about the event organized by the Republican Party on May 4, 2012, at the Republic Square in Yerevan. The Party has left unanswered the FOICA's information request. Thus, the FOICA sent the second information request, which also was left unanswered.

- **Mr. Gagik Tsarukyan** - President of the "Prosperous Armenia" Party

On April 25, 2012, the Freedom of Information Center of Armenia sent an information request to the "Prosperous Armenia" Party asking to provide information on finances spent for pre-electoral campaign. The Party has left unanswered the FOICA's information request. Thus, on May 16, 2012, the Freedom of Information Center sent the second information request to the "Prosperous Armenia" Party. The FOICA's second information request also was left unanswered.

- **Mr. Levon Ter-Petrosyan** - President of the "Armenian National Congress" Pact

On April 25, 2012, the Freedom of Information Center of Armenia sent an information request to the "Armenian National Congress" Pact asking to provide information on finances spent for pre-electoral campaign. The Pact has left unanswered the FOICA's information request. Thus, on May 16, 2012, the Freedom of Information Center sent the second information request to the "Armenian National Congress" Pact with the same content. However, the second request also was left unanswered.

- **Mr. Aram Sargsyan** - President of the Democratic Party of Armenia

On April 25, 2012, the Freedom of Information Center of Armenia sent an information request to the Democratic Party of Armenia asking to provide information on finances spent for pre-electoral campaign. The Party has left unanswered the FOICA's information request. Thus, on May 16, 2012, the Freedom of Information Center sent the second information request to the Democratic Party of Armenia. The FOICA's second information request also was left unanswered.

- **Mr. Viktor Martirosyan** – Director of the “Environmental Program Implementation Office” State Institution

On May 29, 2012, the FOICA sent an information request to the Director of the “Environmental Program Implementation Office” State Institution Victor Martirosyan asking to provide information about the rewards (bonuses, gifts) received by the employees of the State Institution. An incomplete answer was received from the “Environmental Program Implementation Office” SI; no information asked by FOICA was received about the employees of the “Environmental Program Implementation Office” SI having received rewards and the amount of money. Thus, on June 20, 2012, the FOICA sent the second information request asking to provide complete and full information. The second request got an unjustified refusal with the grounding that it was information on personal data of the employee.

- **Mrs. Sona Gharibyan** – Head of the Financial Oversight Inspectorate

On May 29, 2012, the FOICA sent an information request to the Head of the Financial Oversight Inspectorate Sona Gharibyan asking to provide information about the rewards (bonuses, gifts) received by the employees of the Inspectorate. In response to FOICA's request, an incomplete answer was received. The answer was considered incomplete since no information requested by FOICA was provided about those employees of the Financial Oversight Inspectorate having received rewards and the amount of rewards received by each employee. Thus, on June 23, 2012, the FOICA sent the second information request asking to provide complete and full information. The second request got an unjustified refusal with the grounding that it was information on personal data of the employee.

- **Mr. Karen Tamazyan** – Head of the Licensing Agency

On May 29, 2012, the FOICA sent an information request to the Head of the Licensing Agency Karen Tamazyan asking to provide information about the rewards (bonuses, gifts) received by the employees of the Agency. In response to FOICA's request, an incomplete answer was received. The answer was considered incomplete since no information requested by FOICA was provided about those employees of the Licensing Agency having received rewards and the amount of rewards received by each employee. Thus, on June 23, 2012, the FOICA sent the second information request asking to provide complete and full information. The second request got an unjustified refusal with the grounding that it was information on personal data of the employee.

- **Mr. Karen Khtryan** - Head of the Legal Act Expertise Agency

On May 29, 2012, the FOICA sent an information request to the Head of the Legal Act Expertise Agency Karen Khtryan asking to provide information about the rewards (bonuses, gifts) received by the employees of the Agency. In response to FOICA's request, an incomplete answer was received. The answer was considered incomplete since no information requested by FOICA was provided about those employees of the Licensing Agency having received rewards and the amount of rewards received by each employee. Thus, on June 23, 2012, the FOICA sent the second information request asking to provide complete and full information. The second request got an unjustified refusal with the grounding that it was information on personal data of the employee.

- **Mr. Abram Bakhchagulyan** – Head of the State Food Security Service

On May 29, 2012, the FOICA sent an information request to the Head of the State Food Security Service Abram Bakhchagulyan asking to provide information about the rewards (bonuses, gifts) received by the

employees of the Service. In response to FOICA's request, an incomplete answer was received. The answer was considered incomplete since no information requested by FOICA was provided about those employees of the Licensing Agency having received rewards and the amount of rewards received by each employee. Thus, on June 23, 2012, the FOICA sent the second information request asking to provide complete and full information. The second request was left unanswered.

- **Mrs. Lilya Vardgesyan** – Director of the School N1 after Stepan Shahumyan

On August 17, 2012, the FOICA sent an information request to the Director of the School N1 after Stepan Shahumyan asking to provide information about the documents required for admission to the school. The request was left unanswered. Thus, on September 12, 2012, the FOICA sent the second information request, which also was left unanswered.

- **Mrs. Ira Hakobyan** – Director of the School N2 after Khachatur Abovyan

On August 17, 2012, the FOICA sent an information request to the Director of the School N2 after Khachatur Abovyan asking to provide information about the documents required for admission to the school. The request was left unanswered. Thus, on September 12, 2012, the FOICA sent the second information request, which also was left unanswered.

www.foi.am
www.givemeinfo.am

«ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱՅԻ ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ԶԿ

FREEDOM OF INFORMATION CENTER OF ARMENIA

Հասցե/ Address: ք. Երևան, Փ. Բյուզանդի 1/3, 4-րդ հարկ
4-th floor, 1/3 P. Buzand str., Yerevan, Armenia
Հեռ./Ֆաքս, Tel/fax: 560 360
Էլ. փոստ/ e-mail: foi@foi.am
Կայք/Website: www.foi.am; www.givemeinfo.am